

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 600 F per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Justitiestraat 21, Antwerpen

Weerslag van stedenbouwkundige voorschriften op privaatrechtelijke erfdienstbaarheden

Bij arrest van 6-10-1966 heeft het Hof van Cassatie, ter gelegenheid van een geschil, tussen een bouwfirma en naburige eigenaars, stelling genomen in een belangrijk vraagstuk : de weerslag van de stedenbouwvoorschriften op privaatrechtelijke erfdienstbaarheden ⁽¹⁾.

Het belang van het arrest is des te groter omdat het de vraag doet rijzen of de openbare machten voortaan nog over de nodige middelen beschikken om de taak die hun bij de wet van 29-3-1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en de stedenbouw is opgedragen, volledig te vervullen.

Vóór de inwerkingtreding van de besluitwet van 2-12-1946 betreffende de urbanisatie van sommige gemeenten en van de voormelde wet deden de openbare machten, om de aanleg van de gronden van hun domein te regelen, meestal een beroep op privaatrechtelijke beschikkingen. Weliswaar kunnen zij erfdienstbaarheden van openbaar nut vestigen, doch van deze bevoegdheid hebben zij slechts weinig gebruik gemaakt. In de meeste gevallen werd een beroep gedaan op wederzijdse privaatrechtelijke erfdienstbaarheden.

De particuliere eigenaars konden vanzelfsprekend geen andere middelen aanwenden voor het verkavelen van hun eigen gronden.

Het gebeurde ook dat de openbare machten tegelijk een beroep deden én op wederzijdse privaatrechterlijke erfdienstbaarheden én op erfdienstbaarheden van openbaar nut. Ondanks het aanwenden van het publiekrecht, kwam de wil van de openbare macht ten slotte tot uiting in de middelen van privaatrecht. De zaak welke aanleiding gaf tot het besproken arrest, is hiervan een typisch voorbeeld. Het lijkt ons derhalve aangewezen de formule toe te lichten.

1. Publiekrechtelijke gegevens.

Op 8 maart 1907 werd tussen het Rijk en de Stad Brussel een overeenkomst afgesloten betreffende de verlenging van de Louisalaan tot aan de kruising met de steenweg op Ter Hulpen.

Art. 14, lid 1, legt een achteruitbouwstrook van 9,5 m vast langs de twee kanten van de verlengde Louisalaan. Lid. 3 van dit artikel bepaalt ⁽²⁾ :

De gevels van de gebouwen op te richten langs de

linkerzijde van de laan (richting Bosvoorde) moeten een decoratieve inslag hebben. Langs de rechterzijde van de laan, tussen deze laatste en Terkamerenbos, mogen slechts enkele of dubbele door tuinen omringde villa's opgericht worden. Al hun gevels moeten een decoratieve inslag hebben.

Artikel 4 bepaalt de voorwaarden waarvan sprake in de vorige 3 leden. Alleen lid 3 is terzake van belang en zal worden overgenomen in de besluiten die de gemeenteraad dient te nemen met het oog op de onteigening bij stroken en zal worden ingevoegd in het K.B. houdende goedkeuring van de onteigening. Luidens art. 5 wordt voorgescreven dat de Stad Brussel, na het voltooien van de laan, de Ministers van Financiën en van Openbare Werken ter goedkeuring zal voorleggen het algemeen plan van aanleg voor de strook begrepen tussen de nieuwe laan en het Bos. Het ontwerp zal opgemaakt worden naar de gemene bedoeling van partijen, om deze zone te bestemmen voor een villawijk en de nodige uitzichten en perspectieven te behouden ten einde het Bos in het passende kader te plaatsen. Het aanlegplan zal de plaatsing van de toekomstige gebouwen bepalen ; het zal eveneens de te slopen gebouwen aanduiden, alsmede die welke, hoewel zij niet voldoen aan de voormelde vereisten, zullen mogen behouden blijven, hetzij in hun huidige toestand, hetzij onder voorwaarde hun uitwendig aspect door bepaalde werken te verbeteren.

Nadat de Kamers bij de wet van 23 maart 1907 beoelde conventie hadden bekrachtigd, keurde de Gemeenteraad van Brussel, in de vergadering van 17 jui 1907 het algemeen rooi- en onteigeningsplan (bij stroken) goed.

Het plan had tot doel :

1) de aanleg doorheen de wijk « Boendael » (Solbosch) van een laan, vertrekkende vanaf de Louisalaan tot de Steenweg op Ter Hulpen ;

2) de aanleg van het gedeelte van de wijk gelegen op het grondgebied Brussel.

Het K.B. van 16 juli 1907 houdende goedkeuring van het voormelde besluit nam in art. 3 de bepalingen van voornoemde overeenkomst van 8 maart 1907 over ; dit art. 3 luidt als volgt :

De in de onteigeningstrook begrepen gronden die niet in de openbare weg ingelijfd worden of niet voorbehou-

den worden voor doeleinden van openbaar nut, mogen vervreemd worden per kavel als bouwgronden, en onder bepaalde voorwaarde (zie hierhoger art. 8).

Ten slotte neemt het door de gemeenteraad van Brussel goedgekeurd algemeen reglement van 2 mei 1927 betreffende de gebouwen en beplantingen, op de gronden gelegen in de z.g. « wijk Solbosch », dezelfde bepalingen over en zegt dat ingevolge de erfdiensbaarheid ten voordele van de goederen en de openbare wegen van de wijk, de achtereenvolgende eigenaars geen inbreuk mogen maken op de voorschriften, die voortvloeien uit de overeenkomst op 8 maart 1907 afgesloten tussen het Rijk en de stad Brussel, alsook uit het K.B. van 16-7-1907 betreffende de aanleg van de villawijk gelegen tussen de Natielaan en Terkamerenbos.

Voormeld algemeen reglement legt er de nadruk op dat « uitzichten en perspectieven » in de villawijk dienen behouden te worden zodat de boomkruinen van het Bos zichtbaar blijven en aldus het passende kader te scheppen. Te dien einde zullen de gebouwen derwijze geplaatst worden dat voldoende tussenruimte gelaten wordt, om uitzicht te geven op het bos...

2. *Privaatrechtelijke gegevens.*

Er werd zorg gedragen dat de bedingen en voorwaarden van de overeenkomst van 8 maart 1907, goedgekeurd bij de wet van 23 maart 1907 werden overgenomen in iedere verkoopakte van de grond, gelegen in bedoelde strook, welke bedingen trouwens ook overgenomen zijn in het K.B. van 16 juli 1907 en in het bestek van de stad Brussel, vastgesteld door de Gemeenteraad in de vergadering van 2 mei 1927, goedgekeurd de 1ste juni 1927 en gewijzigd de 20/2 en 1 oktober 1928.

* * *

Mén stelt dus vast dat de formule erin bestaat de publiekrechtelijke regeling kracht bij te zetten door wederzijds conventionele erfdiensbaarheden.

Deze kracht is niet denkbeeldig aangezien de erfdiensbaarheid van openbaar nut weliswaar kan gewijzigd worden door de Openbare Macht, doch zulks voor de conventionele erfdiensbaarheid slechts kan geschieden met instemming van alle eigenaars, tenzij een beroep wordt gedaan op de wet of op de onteigening ten algemene nutte, welke middelen om welgekende redenen moeilijk kunnen worden aangewend in dergelijke gevallen. Sedert de wet van 29-3-1962 en ook de B.W. van 2-12-1946 is hier verandering gekomen.

Ofschoon de strijd tussen een privaatrechtelijke erfdiensbaarheid en een stedenbouwkundig voorschrift toen tot geen rechtsgeschil is geworden, heeft de Besluitwet van 2-12-1946 en na haar wet van 29-3-1962 de voorrang van de plannen van aanleg vooropgesteld; hierna wijden wij hierover uit.

3. *Feitelijke gegevens.*

Op 29 mei 1962 werd de grond in de bedoelde strook door de bouwer aangekocht. Tijdens de voorafgaande onderhandeling werd overeengekomen dat aldaar twee gebouwen van 10 verdiepingen zouden worden opgericht. Weliswaar werden in de akte overgenomen de bedingen en bepalingen van de overeenkomst van 8 maart 1907, die eveneens voorkomen in het K.B. van 16 juli 1907 en in het bestek van de stad Brussel, vastgesteld in de vergadering dd. 2-5-1927 van de gemeenteraad, goedgekeurd op 1 jui 1927 en gewijzigd op 20/2 en 1-10-1928.

Bovendien ging de bouwer de verbintenis aan tegen de stad Brussel geen rechtsvordering in te stellen wegens schade ten gevolge van de eventuele vernietiging van de

vergunning die hem in strijd met de geldende verordeningen was toegekend en waarmee hij uitdrukkelijk verklaard bekend te zijn.

De bouwvergunning werd, na gunstig advies van de gemachtigde ambtenaar, door het College verleend op 28-3-1962. De betekening gebeurde op 3-7-1962.

Naar het einde van het jaar onderwerpt de stad Brussel haar plan van aanleg — dat vanzelfsprekend in de nieuwe toestand voorziet — ter inzage van ieder, zoals door de wet van 29 maart 1962 voorgeschreven. Ongeveer 40 bezwaarschriften worden ingediend. Op 23 februari 1963 besluit de gemeenteraad, na onderzoek van de klachten, tot de definitieve goedkeuring van het plan van aanleg en onderwerpt het langs de gebruikelijke weg (Bestendige Deputatie — Commissie van Advies — Bestuur van de Stedebouw — Min. van Openb. Werken) aan de koninklijke goedkeuring.

Het plan werd tot op heden niet bij koninklijk besluit goedgekeurd.

Hierdoor in kennis gesteld van de bedoeling van de stad en van de bouwers werd de bouwer door 37 naburige eigenaars voor de rechtbank van 1ste aanleg te Brussel gedagvaard om te worden veroordeeld tot het stopzetten van het werk en tot het slopen van het reeds uitgevoerde. De rechtsvordering strekt zich ook uit tot de stad Brussel en de staat opdat het te wijzen vonnis ook voor hen bindend zou worden verklaard.

Nadat achtereenvolgens de rechtbank van 1ste aanleg en de rechtbank van koophandel zich onbevoegd verklaard hadden, werd de zaak door de eisers bij het Hof van Beroep ingeleid.

De gevolgde procedure, de aard van een vordering tot bindendverklaring van een vonnis, of zulks een hoofdvordering dan wel een tussenvordering is, of het Hof van Beroep bevoegd was om de hele zaak aan zich te trekken worden hier niet besproken. Onze aandacht gaat naar een fundamenteel punt: het conflict tussen conventionele erfdiensbaarheden en administratieve voorschriften. Alleen dit aspect van de zaak wordt hier behandeld.

Aangaande ons probleem neemt het Hof van Beroep op 10-6-1965 het volgende standpunt in:

1. De wet van 1907 hecht haar goedkeuring aan een overeenkomst die op 9-3-1907 tussen het Rijk en de stad Brussel afgesloten is. In art. 14 spreekt de overeenkomst nl. van de verplichting villa's enz. te bouwen.

2. Dus brengt de wet van 1907 een wettelijke erfdiensbaarheid van algemeen nut tot stand.

3. Bovendien worden in iedere verkoopakte de bedingen overgenomen van de overeenkomst van 1907, die trouwens eveneens voorkomen in het K.B. van 16-7-1907 (art. 3) en in het bestek van de stad Brussel, goedgekeurd bij het K.B. van 1-6-1927 en gewijzigd op 20-2 en 1-10-1928. Aldus werd bovendien een wederzijdse conventionele erfdiensbaarheid verwekt.

De eiser in cassatie voerde 9 middelen aan tegen het arrest van het Hof van Beroep. De twee eerste middelen hebben betrekking op procedureproblemen (het negende is gericht tegen één enkele verweerder), en, alhoewel zij de aandacht waard zijn, zullen wij ze niet behandelen daar zij vreemd zijn aan de door ons gestelde vraag.

Alleen de middelen van 3 tot 8 verdienen onze aandacht. Wij zullen ze, zoals de advocaat-generaal, als volgt samenvatten (*).

a) de bepalingen van de wet van 23-3-1907, de overeenkomst, de koninklijke besluiten en de verordeningen gesteund op deze wet, welke trouwens voorkomen in de eigendomsakten, hebben geen burgerlijke conventionele

erfdienstbaarheid tot stand gebracht, doch wel een erfdienstbaarheid van openbaar nut, die de verweerders niet hebben in te roepen.

b) Er bestaat voor de bedoelde wijk geen bijzonder plan van aanleg in de zin van art. 16 van de wet van 29 maart 1962; noch de domaniale wet, noch de hierop berustende verordeningen kunnen worden beschouwd als een dergelijk plan. Bijgevolg is de gemachtigde ambtenaar gerechtigd, krachtens art. 45 van de wet van 29 maart 1962, af te wijken van alle bestaande verordeningen, in casu die welke berusten op de domaniale wet.

Kortom :

1. Kan een erfdienstbaarheid van openbaar nut door een bijzondere eigenaar ingeroepen worden en kan er een conventionele erfdienstbaarheid aan worden toegevoegd?

2. Welke is de draagwijdte van art. 45 van de wet van 29 maart 1962 betreffende de bevoegdheden van de ambtenaar wanneer deze gunstig advies uitbrengt over het verlenen van de vergunning door het College van Burgemeester en Schepenen.

Overwegende dat de conventionele erfdienstbaarheid uitdrukkelijk bepaald werd door de stad Brussel in de verkoopakte; dat het toevoegen van deze conventionele erfdienstbaarheid aan de erfdienstbaarheid van openbaar nut tot gevolg heeft dat elke kavel de hoedanigheid van heersend en lijdend erf tegenover alle andere percelen verkregen heeft; dat het samenbestaan van een erfdienstbaarheid van openbaar nut en een conventionele erfdienstbaarheid — die de eerste bevestigt — niet strijdig is met de openbare orde; dat dergelijke toestand geen afbreuk doet aan de macht van de bevoegde overheid, de wettelijke erfdienstbaarheid van openbaar nut te wijzigen, verwerpt het Hof de stelling van verzoeker, daar waar deze beweert dat er geen conventionele erfdienstbaarheid bestaat en dat bijgevolg de verweerders zich hierop niet konden beroepen en dat de wettelijke erfdienstbaarheid slechts kan worden ingeroepen door de Stad en de Staat.

Vóór dat het Hof van Cassatie zich uitsprak, hadden wij dezelfde stelling verdedigd als die welke door verzoeker werd aangewend (adm. Lexicon — Ruimtelijke Ordening en Stedebouw, blz. 38-39-40 en 41).

Het Hof heeft echter gemeend op grond van de stukken die in het bepaalde geval overgelegd werden, het bestaan van een conventionele erfdienstbaarheid te moeten vaststellen. Zulks doet o.i. niets af aan de algemene stelling die wij, zoals hierboven gezegd, verdedigd hebben.

Bovendien en in het kader van een bespreking gewijd aan het conflict tussen privaatrechtelijke erfdienstbaarheid en administratieve voorschriften, nemen wij dus bij onderstelling aan dat wij te doen hebben met conventionele erfdienstbaarheden. In dat verband dient aangestipt dat het Hof van oordeel is dat het bestaan van een erfdienstbaarheid van openbaar nut samen met conventionele erfdienstbaarheid niets afdoet aan de macht van de bevoegde overheid om de wettelijke erfdienstbaarheid van openbaar nut te wijzigen. Zulks impliceert dat de wijziging van de ene de gelijklopende en automatische wijziging van de andere tot gevolg heeft.

Zulks is een logische toepassing van art. 686 van het Burgerlijk Wetboek: (4).

Een wettelijke erfdienstbaarheid raakt immers de openbare orde.

Aldus laat het Hof reeds vermoeden wat zijn standpunt zal zijn in verband met de toepassing van de wet van 29 maart 1962 (punt b hierna).

De wet van 29-3-1962 verlaat het terrein van het privaatrecht en wil de ordening van het grondgebied regelen door middelen ontleend aan het publiek recht: de plannen van aanleg.

Deze plannen van aanleg bevatten voorschriften die erfdienstbaarheden van openbaar nut zijn. Bedoelde voorschriften « kunnen eigendomsbeperkingen inhouden, met inbegrip van bouwverbod ».

Alhoewel vermelde tekst slechts in art. 15 (Algem. plan van aanleg) voorkomt, dient de nadruk er op gelegd dat, naar de wil van de wetgever, hetzelfde geldt voor de streek- en de gewestplannen.

Het verslag van de Senaatscommissies spreekt zich hierover op duidelijke wijze uit (Pasin. 1962, n° 4, p. 277).

Als eenmaal aangenomen wordt dat de voorschriften van een plan van aanleg de kracht hebben van wettelijke erfdienstbaarheid, kan daaruit logischer wijze gezien met inachtneming van art. 686 B.W. geen ander besluit worden getrokken, dan dat de hiermee strijdige conventionele erfdienstbaarheid automatisch hierdoor gewijzigd en zelfs ingetrokken werd.

Met andere woorden de openbare orde, neergeschreven in het plan van aanleg, komt in de plaats van de particuliere wilsuiving.

Dit is ook de oplossing die door het Hof van Cassatie beaamd wordt in het arrest dd. 6-10-1966.

« Overwegende dat, zolang er geen door de Koning goedgekeurd bijzonder plan van aanleg bestaat, de vergunning door het College van Burgemeester en Schepenen uitgereikt met toepassing van art. 45 van de wet van 29 maart 1962, niet tot gevolg heeft de vernietiging van de erfdienstbaarheid van openbaar nut welke voortspuit uit de wet van 23 maart 1907, of van de conventionele erfdienstbaarheid, welke deze erfdienstbaarheid van openbaar nut bevestigt en trouwens in de verkoopakte door de stad opgelegd werd aan alle kopers van de in de betrokken wijk gelegen gronden ».

« Overwegende dat men derhalve niet kan aannemen dat, zolang er geen door de Koning goedgekeurd bijzonder plan van aanleg bestaat, de burgerlijke rechten van derden kunnen vernietigd worden om reden van aanlegplannen in voorbereiding, en vooral niet om reden van eenvoudige aanlegvoorzieningen welke het stadium van een ontwerp van plan niet hebben bereikt ».

« Overwegende dat het middel verkeerdelijk beweert dat de rechten van derden eveneens kunnen aangetast worden door de bouwvergunning uitgereikt ingevolge het gunstig advies door de gemachtigde ambtenaar krachtens art. 45 van de wet van 29-3-1962, zoals dit het geval zou kunnen zijn om reden van een door de Koning goedgekeurd bijzonder plan van aanleg zoals art. 16 van gezegde wet het bepaalt ».

Het arrest laat dus geen twijfel bestaan omtrent de vraag of een bijzonder plan van aanleg de met zijn voorschriften strijdige conventionele erfdienstbaarheid of erfdienstbaarheid van openbaar nut kan wijzigen of vernietigen.

Zulks geldt echter niet voor de bouwvergunning en bijgevolg voor de verkavelingsvergunning.

Ten aanzien echter van de erfdienstbaarheid van openbaar nut, waarvan sprake is in het K.B. dat berust op de domaniale wet, lijkt deze bewering evenwel betwistbaar.

Luidens § 2 van art. 45 kan « dat advies (van de gemachtigde ambtenaar), mits behoorlijk met redenen omkleed, tot weigering van de vergunning besluiten. Het kan de afgifte van de vergunning ook afhankelijk stellen van voorwaarden ter waarborging van een behoorlijke plaatselijke aanleg en desnoods afwijken van alle be-

staande verordenende voorschriften, inzonderheid van die welke uit rooiplannen voortvloeien.»

Uit deze tekst blijkt :

1° dat het College geen vergunning kan geven indien het advies van de gemachtigde ambtenaar ongunstig is of dat het geen voorwaarden kan opleggen die strijdig is met of lichter is dan die opgelegd in het advies van de gemachtigde ambtenaar, doch de gemeente behoudt het recht hetzij te weigeren, hetzij strengere voorwaarden op te leggen.

2° De weigering van het College of de oplegging van bijkomende voorwaarden berust op dezelfde gronden als die welke de gemachtigde ambtenaar inroept.

(— Zie Pasin., blz. 215, b, uiteenzetting van de beginselen van de wet.

— In dezelfde zin, zie verslag van de Senaat — Commissies passim., blz. 294.

Zie ook de bespreking in de Kamers, Pasin. blz. 432 (opmerkingen van dhr. Cudell en antwoord van de Minister)

— Zie eveneens de bespreking in de Kamers, Pasin., blz. 464 opmerkingen van dhr. Cudell en antwoord van de Minister).

Naar het oordeel van het Hof van Cassatie blijkt uit art. 45 dat het College slechts in twee gevallen door het advies van de ambtenaar gebonden is :

1. wanneer deze tot de weigering besluit, in welk geval het College de vergunning niet kan verlenen ;

2. wanneer deze tot het uitreiken van de vergunning besluit, doch onder bepaalde voorwaarden.

In dat geval kan het College de vergunning niet afleveren onder minder strenge voorwaarden.

3. Het Hof oordeelt verder dat, buiten deze twee gevallen, het uitreiken van de vergunning uitsluitend behoort aan het Schepencollege, wiens verantwoordelijkheid onafhankelijk en verschillend is van die van de gemachtigde ambtenaar. Het gunstig advies van de gemachtigde ambtenaar ontheft het College niet van de verplichting de aanvraag te onderzoeken en de vergunning te weigeren, n.l. op grond van gegevens die voor hem niet onbekend zijn en waarmee de gemachtigde ambtenaar geen rekening heeft gehouden, zoals burgerlijke rechten verkregen door de kopers van gemeentegronden.

Met uitzondering van de volgende opmerkingen, zijn wij het eens met de stelling van het Hof :

a) Het Hof neemt niet aan dat het Schepencollege over dezelfde bevoegdheden beschikt als de gemachtigde ambtenaar (op de 2 aangehaalde uitzonderingen na).

b) Het College kan, ondanks het gunstig advies van de ambtenaar weigeren, doch is hiertoe niet verplicht (zie hierboven).

c) Verder overweegt het Hof dat het feit dat de gemachtigde ambtenaar kan afwijken van alle verordenende voorschriften niet tot gevolg heeft dat hij kan afwijken van de wetten of dat hij afbreuk kan doen aan de burgerlijke rechten van derden. Op een andere plaats heeft het Hof zich duidelijker uitgelaten omtrent deze zaak, n.l. waar het beweert dat, bij ontstentenis van een bijzonder plan van aanleg, de vergunning « niet tot gevolg heeft de vernietiging, noch van de erfdiensbaarheid van openbaar nut, doch van de conventionele erfdiensbaarheid... »

Welnu in het onderhavige geval is de erfdiensbaarheid van openbaar nut niet opgelegd door de wet van 23 maart 1907, maar wel door het K.B. 16-7-1907, dus door een akte met verordenend karakter.

Gelet op de gevolgde redenering had het Hof o.i. moeten erkennen dat het Schepencollege bevoegd was door

zijn vergunning dergelijke erfdiensbaarheid van algemeen nut te wijzigen, en zelfs te vernietigen.

Zulks had weliswaar niets veranderd aan het arrest, maar het heeft een principieel belang, aangezien de conventionele erfdiensbaarheid de handelingen van het College bleef belemmeren.

Nopens de bevoegdheid van de gemachtigde ambtenaar verklaart het Hof — zonder gewag te maken van het College, dat o.i. (zie hierboven) over dezelfde bevoegdheden beschikt — dat deze bevoegdheid strijdig is met het gemeen recht en dat, overeenkomstig de regelen van de wetteninterpretatie, de draagwijde ervan op beperkende wijze dient te worden beoordeeld.

Het is een feit dat de wetgever, die de mogelijkheid opengelaten heeft, om desgewenst geen rekening te houden met voorbijgestreefde erfdiensbaarheden van algemeen nut er blijkbaar niet aan gedacht heeft hetzelfde te doen voor de met de goede aanleg strijdige conventionele erfdiensbaarheden. Er is dus een leemte in de wet op dat gebied.

Het standpunt van het Hof in dezen lijkt ons dan ook onbetwistbaar.

Alhoewel noch de gemachtigde ambtenaar, noch de gemeente de bevoegdheid hebben werken te laten uitvoeren in strijd met de conventionele erfdiensbaarheden, toch kunnen zij zich verzetten tegen werken die overeenstemmen met conventionele erfdiensbaarheden (zie arrest van 6 mei 1966 nr. 11798, Borre — van 24-6-1966 — nr. 11.908, Van Bladel).

Merken wij in dat verband ook op dat de noodzakelijkheid een verkavelingsvergunning aan te vragen zowel voor de particuliere eigenaars als voor de openbare werken, de wil insluit de bestaande of de aan de gang zijnde verkavelingen te bestendigen (zie art. 74 van de wet van 29-3-1962) ; dat de verkavelingsvergunningen in dat opzicht dezelfde kracht bezitten als de plannen van aanleg en kunnen worden gewijzigd door een nieuw plan van aanleg.

(arrest nr. 11.297 van 8 juni 1965 — Merelbeke ;

(arrest nr. 11.701 van 15-3-1966 — Sleeckx ;

(arrest nr. 11.940 van 16-9-1966 — Nandts ;

(arrest nr. 11.941 van 16-9-1966 — Callewaert.

zie ook art. 74 van de wet. . .)

Men bestendigt, ondanks de wil van de wetgever die niet duidelijk genoeg is uitgedrukt — de voorbijgestreefde burgerlijke erfdiensbaarheid, wat tot gevolg heeft een onevenwichtige behandeling van de koper en de verkoper. Deze laatste verzet zich, op grond van de particuliere overeenkomst, tegen wat het bestuur toelaat, terwijl de koper die deze overeenkomst inroept, geen gehoor vindt bij het Bestuur wanneer dit een andere opvatting heeft over de goede aanleg. Aldus worden de belangen van de verkoper, doch niet deze van de koper, verdedigd.

Voor het Hof is de enige oplossing aan deze toestand een bijzonder plan van aanleg.

Het Hof spreekt alleen van een bijzonder plan van aanleg omdat het geschil alleen daarover gaat ; doch, zoals hierboven gezegd, moet aan elk plan dezelfde kracht verleend worden.

Op het gebied van de rechtszekerheid moet de oplossing « plan van aanleg » worden aanbevolen. Dank zij de publiciteit waarin de procedure tot goedkeuring van de plannen overvloedig voorziet, krijgt eenieder gelegenheid bezwaren voor te leggen aan de bevoegde overheid zodat deze met volledige kennis van zaken kan beslissen.

Anderzijds, en bekeken van uit de praktische eisen van de ruimtelijke ordening, is het wel spijtig dat de wetgever aan de bouwvergunningen en in het bijzonder aan de verkavelingsvergunningen — die op menig gebied dezelfde kracht hebben als de plannen van aanleg — niet dezelfde kracht heeft toegekend, aangezien deze besliss-

1133, 1134, 1165, 1317, 1319, 1320, 1322, 1602, 1626 en 2226 van het B. W., evenals van de voorafgaande bepalingen en van de nummers I, II, V en VI van de voorschriften betreffende de wijk van de villa's, vervat in de verordening over de bouwvrije stroken en de wijk van de villa's, die op 2-5-1927 door de gemeenteraad van de Stad Brussel, wat de wijk Solbosch betreft, werd goedgekeurd, van art. 4 van de wet van 23-3-1907 tot goedkeuring van de op 8-3-1907 tussen de Belgische Staat en de Stad Brussel tot stand gekomen overeenkomst, van art. 14 van deze overeenkomst, van art. 3 van het K. B. van 16-6-1907 genomen tot uitvoering van voornoemde wet, en van de miskenning van de bewijskracht van het proces-verbaal van de door dezelfde gemeenteraad op 27-11-1961 gehouden vergadering, evenals van de bewijskracht van de authentieke akte die op 29-5-1962 vóór Mr. Mourlon-Beernaert, notaris te Brussel, verleden is tot vaststelling van de verkoop, door de stad Brussel aan eiseres, van de gronden waarop het gebouw waarover geschil bestaat, werd opgetrokken.

doordat het bestreden arrest beslist dat uit de overneming van de bepalingen van bovenbedoelde gemeentelijke verordening van 2-5-1927 in de akten tot vaststelling van de aankoop door partijen van hun eigendommen, de vestiging in hun voordeel van een zakelijke, wederkerige, bij overeenkomst bedongen erfdienstbaarheid volgt, die, door zich later te voegen bij de last van de erfdienstbaarheid van algemeen nut die voortvloeit uit de overeenkomst van 8-3-1907 tussen de Staat en de stad Brussel, goedgekeurd door de wet van 23-3-1907, en uit het K. B. tot uitvoering van 16-7-1907, aan hun eigendommen de hoedanigheid van heersende erven heeft verleend en, bijgevolg, aan bedoelde partijen het instellen van de vordering, waarover het Hof van Beroep uitspraak heeft gedaan mogelijk heeft gemaakt, op grond van een altijddurende bij overeenkomst bedongen erfdienstbaarheid die uiteraard blijft voortbestaan, zelfs in geval van opheffing of wijziging van de bepalingen die de erfdienstbaarheid van algemeen nut hebben gevestigd, waarop alleen de Staat en de Stad zich mochten beroepen,

terwijl, *eerste onderdeel*, een dergelijke beslissing strijdig is met de overeenkomst van partijen en onverenigbaar met de bewoordingen van bedoelde gemeentelijke verordening (die uitdrukkelijk vaststelt (inleiding) dat « de volgende voorwaarden worden opgelegd », dat « de eigenaars zich naar alle aanwijzingen van de stad moeten gedragen » (voorschrift V) en dat de eigenaars « verklaren te erkennen dat hun voornoemde eigendom, eveneens, bij wijze van zakelijke erfdienstbaarheid, bezwaard wordt met de voorwaarden die bepaald werden in de verordening van de gemeenteraad tot vastlegging van de bouwvrije stroken en die hierboven wordt vermeld », waaruit volgt dat in de onderstelling dat de erfdienstbaarheid van algemeen nut door een bij overeenkomst bedongen erfdienstbaarheid werd aangevuld, deze uitsluitend in het voordeel van de stad Brussel bedongen was, die ze heeft opgelegd, daar de onroerende goederen van de verweerders slechts de hoedanigheid van lijdende erven hebben en hun eigenaars zich niet op deze erfdienstbaarheid ten opzichte van de andere kopers mogen beroepen (schending van de artt. 544, 637, 649, 650, 686, 1134, 1317, 1319, 1320 en 1322 van het B. W. en van de bovengemelde bepalingen van de gemeentelijke verordening van 2-5-1927) ;

terwijl, *tweede onderdeel*, de zogenaamde wederkerige, bij overeenkomst bedongen erfdienstbaarheid, in de onderstelling dat ze werd toegestaan, nietig is, vooreerst, omdat ze strijdig is met de openbare orde voor zover ze tot voorwerp en tot gevolg heeft de Stad Brussel en de Belgische Staat hun recht te ontnemen om, wanneer

ze het geschikt oordelen, de door hen gevestigde erfdienstbaarheid te wijzigen (schending van de artt. 6, 537, 538, 686, 1108, 1131, 1133 en 2226 van het B. W., evenals van de in het middel bedoelde bepalingen van de gemeentelijke verordening, van art. 14 van de overeenkomst van 8-3-1907, van art. 4 van de wet van 23-3-1907 tot goedkeuring van gezegde overeenkomst en van het K. B. van 16-7-1907 genomen tot uitvoering van voormelde wet) en, vervolgens bij gebrek aan bepaling van de verscheidene lijdende erven in de akte van vestiging (schending van de artt. 544, 637, 649, 650, 686 en 1165 van het B. W.),

terwijl, *derde onderdeel*, aan eiseres een dergelijke bij overeenkomst bedongen erfdienstbaarheid door de Stad Brussel niet werd en niet kon worden opgelegd omdat, enerzijds, de op 29-5-1962 vóór Mr. Guy Mourlon-Beernaert verleden authentieke akte niet alleen geen enkel beding bevat waarbij aan eiseres een dergelijke bij overeenkomst bedongen erfdienstbaarheid werd opgelegd, maar het zulks niet had kunnen doen, daar voornoemde akte het proces-verbaal van de zitting van de gemeenteraad van 27-11-1961 overneemt, waaruit volgt, dat deze raad het hem door het Schepencollege voorgelegde verslag heeft goedgekeurd, hetwelk uitdrukkelijk vaststelde dat « Etrimo » zich voornemt daar een « complex te bouwen waarvan het beginsel door de stedenbouwkundige diensten werd aangenomen en waarvoor ze de Stad Brussel tegen elke aansprakelijkheidsvordering zou vrijwaren », en, anderzijds, de verkopende stad geen bij overeenkomst bedongen erfdienstbaarheid van villa met verbod een onroerend complex te bouwen, voor de oprichting waarvan het goed was aangekocht, kon vestigen op een grond die ze juist afstond om deze oprichting mogelijk te maken (schending van de artt. 544, 686, 1134, 1317, 1319, 1320, 1322, 1602 en 1626 van het B. W., evenals van de bewijskracht van de vermeldingen van de authentieke akte van 19-5-1962 en van deze van het proces-verbaal van de gemeenteraad van 27-11-1961, die zij overneemt) :

Wat het eerste onderdeel betreft :

Overwegende dat uit de regelmatig overgelegde akte van verkoop, gesloten tussen de Stad Brussel en eiseres, blijkt dat, naar luid van de « bijzondere voorwaarden » van genoemde akte, « de aankopende vennootschap zich naar de bedingen en erfdienstbaarheden moet gedragen die in de gemeentelijke verordening betreffende de bouwvrije stroken en de wijk van de villa's werden opgenomen (...) en waarvan een kopie (...) hieraan gehecht blijft » ;

Dat onder het opschrift « Voorschriften betreffende de wijk van de villa's » de in de vergadering van de gemeenteraad van 2-5-1927 goedgekeurde verordening vermeldt dat « het gedeelte van de wijk Solbosch, rechterzijde van de Franklin Rooseveltlaan (richting Bosvoorde), als een villawijk zal moeten aangelegd worden », en dat « onverminderd de verordenende voorschriften, de volgende voorwaarden bij wijze van zakelijke erfdienstbaarheid zijn opgelegd die de eigendom, welke het voorwerp is van onderhavige akte (...), bezwaren, in het voordeel van de onroerende goederen en van de openbare wegen van de wijk om, in deze zone, een villawijk te doen ontstaan en te behouden in overeenstemming met de overeenkomst van 8-3-1907 tussen de Stad Brussel en de Belgische Staat, goedgekeurd door de wet van 23-3-1907 ; dat deze voorwaarden « voor alle opeenvolgende eigenaars van het onroerend goed, het volstreekte verbod inhouden de hierna volgende voorschriften te overtreden of te laten overtreden : (...) »

11. Alleen villa's met een aan alle zijden decoratief uitzicht (...) mogen daar gebouwd worden (...) » ;

Overwegende dat het arrest, zonder de bewijskracht van de aankoopakte van eiseres of van de eraan gehechte bescheiden te miskennen, dan ook wettelijk uit het opnemen van de bepalingen betreffende de wijk van de villa's bevat in de verordening van 2-5-1927 en uit het uitdrukkelijk verwijzen naar de bepalingen van art. 14 van de overeenkomst van 8-3-1907, bij de wet van 23-3-1907 goedgekeurd, in elk van de akten van verkoop van de gronden die zowel door eiseres als door de verweerders werden aangekocht, het bestaan van een wederkerige, bij overeenkomst bedongen erfdiensbaarheid afleidt die, gevoegd bij de door gezegde wet gevestigde wettelijke erfdiensbaarheid van algemeen nut, aan elk van de door de stad in de wijk verkochte gronden, de hoedanigheid van heersend erf en van lijdend erf, met betrekking tot de andere, heeft toegekend :

Wat het tweede onderdeel betreft :

Overwegende dat het arrest zich ertoe beperkt te overwegen dat, zolang er, voor de wijk Solbosch, waarvan de aanleg bij de wet van 23-3-1907 geregeld is, geen bijzonder plan van aanleg door de Koning, onder de voorwaarden voorgeschreven bij de wet van 29-3-1962, is goedgekeurd, de door het college van burgemeester en schepenen aan eiseres, bij toepassing van art. 45 van deze laatste verleende vergunning, niet de vernietiging van de erfdiensbaarheid van algemeen nut, die uit de wet van 23-3-1907 voortspuit, tot gevolg kan hebben of van de wederkerige bij overeenkomst bedongen erfdiensbaarheid tot bevestiging van gemelde erfdiensbaarheid van algemeen nut die, bovendien, door de Stad Brussel in de akten van verkoop aan alle kopers van de in die wijk gelegen gronden werd opgelegd ;

Overwegende dat het gelijktijdig bestaan van een wettelijke erfdiensbaarheid van algemeen nut en een zakelijke erfdiensbaarheid van burgerlijke aard, die de eerste slechts bevestigt, zonder ervan af te wijken, niet strijdig is met de openbare orde ; dat een dergelijke toestand geen afbreuk kan doen aan het recht van de bevoegde overheid om de door haar gevestigde erfdiensbaarheid van algemeen nut te wijzigen ;

Overwegende dat, in zover het de nietigheid inroept van de bij overeenkomst bedongen erfdiensbaarheid, bij gebrek aan bepaling van de lijdende erven in de akte van vestiging, dit middel vóór de rechter niet ingeroepen werd ; dat, vreemd zijnde aan de openbare orde, het middel niet ontvankelijk is ;

Wat het derde onderdeel betreft :

Overwegende dat, zoals uit de op het tweede onderdeel van het vijfde middel en op het eerste onderdeel van het onderhavige middel gegeven antwoorden blijkt, de erfdiensbaarheid bij overeenkomst uitdrukkelijk door de Stad Brussel in de akte van verkoop van 29-5-1962 werd bedongen ; dat deze erfdiensbaarheid door eiseres werd aanvaard ondanks het risico dat het bouwen van het door haar ontworpen onroerend complex met miskenning van de « stedenbouwkundig normen » inhield, die door wettelijke bepalingen en door overeenkomst in de « wijk van de villa's » werden opgelegd ; dat uit de vermeldingen van de akte van verkoop en van het procesverbaal van de vergadering van de gemeenteraad van 27-11-1961 blijkt dat eiseres de Stad Brussel van alle aansprakelijkheid te haren opzichte heeft ontslagen, en er zich zelfs toe verbonden heeft deze laatste tegen elke aansprakelijkheidsvordering te vrijwaren die derden,

welke zich benadeeld achten, tegen haar mochten instellen ;

Overwegende dat geen van de onderdelen van het middel kan aangenomen worden.

.....

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 17 maart 1967.

Voorzitter : M. Belpaire.

Raadsheer-verslaggever : M. Neven.

Advocaat-generaal : M. Krings.

1. Verzekeringen. — Verzekeraar die de schade betaald heeft. — Begrip.
2. Verzekeringen. — Indeplaatsstelling van de verzekeraar. — Uitwerking.
3. Indeplaatsstelling. — Actio ex delicto. — Actio iudicati. — Begrip.
4. Verjaring. — Actio iudicati.

1. De verzekeraar van de burgerlijke aansprakelijkheid die, tot uitvoering van het contract dat hij met de verzekerde heeft aangegaan, de benadeelde vergoedt voor de door deze opgelopen schade, « heeft de schade betaald » in de zin van art. 22 van de wet van 11 juni 1874 en treedt derhalve krachtens die wetsbepaling in al de rechten van de verzekerde tegenover derden uit hoofde van die schade.
2. De indeplaatsstelling van de verzekeraar die de door de verzekering gedekte schade heeft betaald, heeft tot uitwerking dat, tot beloop van de betaalde vergoeding, aan de verzekeraar de schuldvordering zelf van de verzekerde tegen de derde aansprakelijke persoon, met al haar bestanddelen en toebehoren, wordt overgedragen.
3. Wanneer een vonnis de aan het slachtoffer van een ongeval verschuldigde vergoeding, alsook de bijdrage van elke van de daders in die vergoedingen heeft bepaald, en wanneer de verzekeraar van de burgerlijke aansprakelijkheid van een dader, na de benadeelde voor het geheel vergoed te hebben, er zich toe beperkt van de andere dader de terugbetaling te vorderen van dat gedeelte van de vergoeding dat door het vonnis ten laste van die andere dader was opgelegd, oefent de verzekeraar tegen de andere dader de « actio iudicati » op grond van bedoeld vonnis uit, en geenszins de burgerlijke vordering die uit een misdrijf volgt.
4. De « actio iudicati » is niet onderworpen aan de verjaringen bepaald bij art. 21 en volgende van de wet van 17 april 1878.

N.V. La Brabançonne t./ Souveryns e.a.

Gelet op het bestreden arrest, op 20 oktober 1965 door het Hof van beroep te Luik gewezen ;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikels 22 van de wet van 17 april 1878 bevattende de vooraangaande titel van het Wetboek van strafvordering, 1251, 3e, 2262 van het Burgerlijk Wetboek, 22 van de wet van 11 juni 1874 op de verzekeringen en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest, na vastgesteld te hebben dat in 1951, bij rechterlijke beslissingen die in kracht van gewijsde zijn gegaan, beslist werd dat de genaamde Mares (of Marres) en de voor hem burgerlijk aansprakelijke weduwe Dony enerzijds, en Gilissen Marie, op dat ogenblik echtgenote Souveryns anderzijds, solidair voor de aan de weduwe Nassen, moeder van het minderjarig slachtoffer, ingevolge een verkeersongeval berokkende

schade moesten instaan, doch onderling respectievelijk voor de drie vijftien en de twee vijftien, en dat omwille van de door de strafrechter uitgesproken hoofdelijkheid, eiseres, als verzekeraarster van de weduwe Dony, ertoe verplicht werd het volledig aan de benadeelde toekomend bedrag te kwijten, beslist dat de vordering door eiseres ingesteld tegen verweerders, erfgenamen van Gilissen Marie, weduwe Souveryns, vervallen was door verjaring, om reden dat de grondslag van deze vordering terugslaat op een wanbedrijf, namelijk slagen en verwondingen, door Mares en door wijlen Gilissen gepleegd en dat de duur van die vordering beperkt wordt door artikel 22 van de wet van 17 april 1878,

terwijl, *eerste onderdeel*, uit de vaststellingen van het arrest en uit de stukken van de procedure blijkt dat de vordering van eiseres geen burgerlijke vordering was, gestaafd op een wanbedrijf, doch een « actio judicati », gestaafd op rechterlijke beslissingen die Gilissen vroeger veroordeeld hadden aan het slachtoffer van het wanbedrijf schadevergoeding te betalen en de onderlinge aansprakelijkheid tussen Gilissen en de weduwe Dony, verzekerde van eiseres, verdeeld hadden in de verhouding van twee vijftien en drie vijftien.

terwijl de bij artikel 22 van de wet van 17 april 1878 bepaalde korte verjaring niet van toepassing is op een « actio judicati », waarop toepasselijk is de dertigjarige verjaring die bij artikel 2262 van het Burgerlijk Wetboek bepaald wordt,

terwijl het vaststaat dat de vordering ingesteld werd in 1963, wanneer de rechterlijke beslissingen nopens de aansprakelijkheden op strafgebied en nopens de burgerlijke aansprakelijkheid van Gilissen op 22 juni 1950 en 18 april 1951 gewezen werden, zodat de vordering niet door verjaring vervallen was;

tweede onderdeel, volgens artikel 22 van de wet van 11 juni 1874 op de verzekeringen, de verzekeraar die de schade betaald heeft gesubrogeerd is in al de rechten van de verzekerde tegen de derden uit hoofde van deze schade;

terwijl het arrest, na vastgesteld te hebben dat de door eiseres gedane bepaling deze in de plaats gesteld had van haar verzekerde, ten onrechte beslist dat, aangezien eiseres in uitvoering van het verzekeringscontract haar eigen schuld gekweten had, geen samensmelting van beide schulden (de schuld van de verzekerde en de schuld van de verzekeraar) mogelijk was en alleszins de eigenschappen van de ene niet op de andere kunnen overgaan,

terwijl de door gezegd artikel 22 bepaalde subrogatie in al de rechten van de verzekerde noodzakelijkerwijze insluit dat de verzekeraar dezelfde rechten bezit als de verzekerde, zonder enige beperking wat de duur van de verjaring betreft;

derde onderdeel, het bovendien tegenstrijdig is enerzijds aan te nemen dat « de gedane betaling eiseres in de plaats stelt van haar verzekerde » en anderzijds te beslissen dat eiseres « slechts haar eigen schuld kwijt en geenszins deze door haar verzekerde opgelopen » en dat « de eigenschappen die de schuld van de verzekerde kenmerken niet overslaan op deze waartoe de verzekeraar verplicht is », en deze strijdigheid in de motivering met het gebrek aan de door artikel 97 van de Grondwet verleende motivering gelijkstaat;

Overwegende dat, naar luid van artikel 22 van de wet van 11 juni 1874 op de verzekeringen, de verzekeraar die de schade betaald heeft in al de rechten treedt van de verzekerde tegenover derden uit hoofde van die schade;

Overwegende dat de toepassing van die wetsbepaling niet kan geweerd worden op grond van de verklaring dat de verzekeraar, die de schade betaalt, zijn eigen schuld betaalt; dat het doel van gemeld artikel 22 immers is het verhaal van de verzekeraar mogelijk te maken;

Overwegende, dienvolgens, dat de verzekeraar van de burgerlijke aansprakelijkheid die, tot uitvoering van het contract dat hij met de verzekerde heeft aangegaan, de benadeelde vergoedt voor de door deze opgelopen schade, « de schade betaald heeft » in de zin van artikel 22 van de wet van 11 juni 1874 en derhalve krachtens die wetsbepaling in al de rechten treedt van de verzekerde tegenover derden uit hoofde van die schade;

Overwegende dat de indeplaatsstelling van de verzekeraar die de door de verzekering gedekte schade betaald heeft, tot uitwerking heeft dat, tot beloop van de betaalde vergoeding, aan de verzekeraar de schuldvordering zelf van de verzekerde tegen de derde aansprakelijke persoon, met al haar bestanddelen en toebehoren, wordt overgedragen;

Overwegende dat ten deze de rechterlijke beslissingen van 22 juni 1950 en van 18 april 1951 de aan de benadeelde verschuldigde vergoedingen alsook de bijdrage van elke van de daders in die vergoedingen bepaald hadden; dat wijl eiseres er zich toe beperkt van de verweerders de terugbetaling te vorderen van dat gedeelte van de vergoeding dat door die beslissingen ten laste van hun rechtsvoorganger was gelegd, zij tegen hen de « actio judicati » op grond van bedoelde beslissingen uitoefent en geenszins de burgerlijke vordering die uit een misdrijf volgt; dat de « actio judicati » aan de verjaringen bepaald bij de artikels 21 en volgende van de wet van 17 april 1878 niet onderworpen is;

Overwegende derhalve, dat het arrest niet wettelijk heeft kunnen beslissen dat het verhaal van eiseres tegen de rechthebbenden van de persoon die tot het verwekken van de schade had bijgedragen en waarvan de veroordeling vaststond, aan de verjaring in strafzaken onderworpen was om de reden dat de grondslag van dit verhaal terugslaat op een wanbedrijf;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

Vernietigt het bestreden arrest;

Beveelt dat van dit arrest melding zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt de verweerders in de kosten;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Brussel.

NOOT: 1. Zie Cass. 22 november 1965, Pas. 1966, 384.

2. Zie Cass. 6 december 1965, R.W. 1966-67, 852.

3. Verg. Cass. 20 maart 1964, Pas. 1964, 779; Cass. 10 mei 1957, Pas. 1957, 1088 met de noten; R.C.J.B. 1958, 5 met annotatie van Mevrouw Gevers.

4. Zie Cass. 10 mei 1957, Pas. 1957, 1088 en noot 1 op blz. 1089.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 2 december 1966.

Voorzitter: M. Belpaire.

Raadsheer-verslaggever: M. Delahaye.

Advocaat-generaal: Mr. Dumon.

Advocaat: Mr. Simont.

Handelsvertegenwoordiger. — Wet van 30 juli 1963. — Art.

7. — Indirecte commissies. — Beding dat een indirect commissieloon slechts verschuldigd is wanneer de cliënt binnen twee maanden vóór de bestelling werd bezocht. — Geldigheid. — Betekenis.

In het contract van een handelsvertegenwoordiger was bedongen dat « een indirect commissieloon slechts ver-

schuldigd is wanneer de cliënt binnen twee maanden vóór de bestelling werd bezocht».

Een overeenkomst die aan de handelsvertegenwoordiger de rechten toekent welke door art. 7 van de wet van 30 juli 1963 zijn bepaald, doch er zich toe beperkt zekere bezoeken aan de klanten op te leggen opdat de vertegenwoordiger zijn rechten op de bedoelde indirecte commissielonen zou kunnen doen gelden, wijkt niet af van de bepalingen van de wet en inzonderheid niet van haar artikel 7 noch naar de tekst van die wet, noch naar haar draagwijdte zoals deze nader werd bepaald in de loop van de parlementaire voorbereiding.

Door te overwegen dat geen toepassing kan gemaakt worden van het beding om de reden «dat eiser niet eens twee maanden in dienst is geweest» kent de rechter noodzakelijk aan bedoeld beding de betekenis toe dat de handelsvertegenwoordiger verplicht was de klant te bezoeken, niet binnen twee maanden, maar ten minste twee maanden vóór de bestelling. De bestreden sententie heeft zodoende de bewijskracht van het beding miskend.

N.V. Rutex t./ Van Hoof.

Gelet op de bestreden sententie, op 22 oktober 1965 in laatste aanleg gewezen door de Werkrechtersraad te Brussel, kamer voor bedienden;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikels 3, 4, 7 en 23 van de wet van 30 juli 1963 tot instelling van het statuut der handelsvertegenwoordigers, 97 van de Grondwet, 1134, 1135, 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek, alsmede van artikel 5, inzonderheid letter d, van de op 4 september 1964 tussen partijen gesloten overeenkomst;

doordat de bestreden sententie, hoewel erop wijzende, enerzijds, dat verweerder in dienst van eiseres is geweest op proef, als handelsvertegenwoordiger, van 21 september tot 31 oktober 1964, en, anderzijds, dat naar luid van de overeenkomst tussen de partijen «een indirect commissieloon slechts verschuldigd is wanneer de cliënt binnen twee maanden vóór de bestelling werd bezocht», (artikel 5, d, van de overeenkomst), niettemin eiseres veroordeelt om aan verweerder een bedrag van 3.000 fr. te betalen uit hoofde van commissielonen op indirecte bestellingen, op grond dat «artikel 7 van de wet van 30 juli 1963 bepaalt dat een vertegenwoordiger recht heeft op commissieloon voor alle bestellingen van de cliënteel die tot zijn sector behoort; dat dit recht blijft bestaan wanneer er orders zijn binnengekomen vóór de schorsing of vóór het einde van de overeenkomst; dat artikel 23 van dezelfde wet bepaalt dat van de bepalingen van deze wet niet mag afgeweken worden; dat daarenboven blijkt dat eiser (thans verweerder), niet eens twee maanden in dienst is geweest van de verwerende partij (thans eiseres), zodat geen toepassing kan worden gemaakt van bedoeld artikel 5 van de overeenkomst».

terwijl, eerste onderdeel, al heeft, naar luid van artikel 7, lid 1, van voormelde wet van 30 juli 1963, de handelsvertegenwoordiger recht op commissieloon op de indirecte bestellingen, en al mag, bij toepassing van artikel 23 van deze wet, van die bepaling niet worden afgeweken «ten nadele van de handelsvertegenwoordiger», niettemin aan het recht op de indirecte commissielonen bij overeenkomst uitoefeningsmodaliteiten kunnen worden verbonden welke de partijen moeten naleven, en de clause, die het verschuldigd zijn van de indirecte commissielonen afhankelijk stelt van het bezoeken van de cliënteel binnen twee maanden die aan de bestelling voorafgaan, mitsdien geldig is en door partijen moet worden in acht genomen, zodat, daar verweerder de cliënteel niet binnen de ge-

stelde termijn had bezocht, hij geen recht had op de gevorderde commissielonen (schending van de artikels 3, 4, 7 en 23 van de wet van 30 juli 1963);

tweede onderdeel, de sensatie, door de toepassing te weigeren van de tusesen partijen gesloten overeenkomst, op grond dat verweerder geen twee maanden in dienst van eiseres heeft gewerkt, de bewijskracht van de akte en van de overeenkomst tussen partijen miskend heeft, nu dit contract in duidelijke, bepaalde en niet voor uitlegging vatbare termen zegt, niet dat de vertegenwoordiger twee maanden in dienst van eiseres moet hebben gewerkt, doch dat de cliënteel moet bezocht zijn binnen twee maanden vóór de bestelling, welke vereiste ter zake niet was vervuld zoals bij conclusie werd betoogd (schending van de artikels 1134, 1135, 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek),

en terwijl, althans, in de sententie dubbelzinnigheid schuilt die met een ontbreken van gronden gelijkstaat, daar de vaststellingen van de rechter in het onzekere laten of deze geoordeeld heeft dat verweerder gedurende meer dan twee maanden moest hebben gewerkt opdat de bedoelde clause toepassing zou vinden, dan wel of, integendeel, het bezoeken van de cliënteel ten minste twee maanden vóór de bestelling moest hebben plaats gehad (schending van artikel 97 van de Grondwet);

Overwegende dat uit de sententie blijkt dat eiseres tegen de door verweerder tegen haar ingestelde vordering tot betaling van 3.000 fr. uit hoofde van onrechtstreekse commissielonen opwierp dat dit bedrag niet verschuldigd was, vermits artikel 5 van de tussen partijen gesloten overeenkomst bedingt dat een onrechtstreeks commissieloon dan alleen aan verweerder verschuldigd is wanneer hij aan de klant een bezoek heeft gebracht binnen twee maanden vóór de datum van de bestelling;

Overwegende dat de sententie beslist dat die vordering gegrond is om reden dat, krachtens artikel 23 van de wet van 30 juli 1963, het niet geoorloofd is van de bepalingen van artikel 7 van deze wet af te wijken en «dat eiser (thans verweerder) niet eens twee maanden in dienst is geweest van de verwerende partij (thans eiseres), zodat geen toepassing kan worden gemaakt van bedoeld artikel 5 van de overeenkomst»;

Overwegende echter, enerzijds, dat een overeenkomst die aan de handelsvertegenwoordiger de rechten toekent welke door bedoeld artikel 7 zijn bepaald, doch zich ertoe beperkt, zoals ten deze, zekere bezoeken aan de klanten op te leggen opdat de vertegenwoordiger zijn rechten op de bedoelde onrechtstreekse commissielonen zou kunnen doen gelden, niet van de bepalingen van de wet en inzonderheid van haar artikel 7 afwijkt noch naar de tekst van die wet, noch naar haar draagwijdte zoals deze nader werd bepaald in de loop van de parlementaire voorbereiding;

Dat anderzijds, door te overwegen dat geen toepassing kan gemaakt worden van artikel 5 van de overeenkomst om de reden «dat eiser niet eens twee maanden in dienst is geweest», de rechter noodzakelijk aan bedoeld artikel de betekenis toekent dat verweerder verplicht was de klant te bezoeken, niet binnen twee maanden, maar ten minste twee maanden vóór de bestelling;

Dat de sententie zodoende de bewijskracht van dit beding miskent;

Om die redenen,

Vernietigt de bestreden sententie, in zover zij uitspraak heeft gedaan over de eis tot betaling van een commissieloon van 3.000 fr. en over de kosten;

Beveelt dat melding van dit arrest zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder in de kosten ;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de Werkrechtersraad te Mechelen, kamer voor bedienden.

NOOT. — In de Senaat werd het geval behandeld van de handelsvertegenwoordiger met een bepaalde cliënteel, die contractueel verplicht is op regelmatige tijden de klanten te bezoeken die voorkomen op een hem overhandigde lijst. Zie Troclet & Patte, *Statut juridique des représentants de commerce*, I, nr. 459.

RAAD VAN STATE

3e kamer. — 23 dec. 1966.

Eerste Voorzitter : M. Sommerhausen.
Raadsleden : de H.H. De Block en Rémion.
Substituut-auditeur-generaal : M. Coolen.
Advocaat : Mr. Lambert.

Administratieve contracten. — Aanbesteding.

Het is zaak van de minister te oordelen dat de geboden prijzen onaannemelijk zijn en dus ook geen verder gevolg te geven aan de aanbesteding. Zulk blijkt zowel uit artikel 22, 8° van de wet van 15 mei 1846 op de comptabiliteit van de Staat als uit de artikels 34 en 38 van het K.B. van 5 oktober 1955 tot regeling van de overeenkomsten betreffende de aannemingen van werken, leveringen en transporten voor rekening van de Staat.

Lagrou/Belgische Stat (Minister van Openbare Werken).

Arrest nr. 12.133.

Overwegende dat de tegenpartij in mei 1962 besloot, werken in verband met het optrekken van kaaimuren en het aanleggen van een openbaar dok te Seraing in openbare aanbesteding te geven ; dat vijf intekeningen zijn ingekomen, waaronder die van verzoekster, tot een bedrag van 54.320.850 frank, de laagste was ; dat het bestuur de werken op 33.849.720 frank had geraamd en dat de Minister, gelet op die wanverhouding, besloot de aanbesteding tot het jaar daarop te verdagen ; dat de nieuwe aanbesteding op 14 maart 1963 heeft plaatsgehad : dat de laagste inteking 54.345.978 frank en die van de verzoekster 55.289.450 frank bedroeg ;

Overwegende dat de Minister op 6 mei 1963 besloot, de nieuwe aanbesteding, gelet op de blijvende wanverhouding, zonder verder gevolg te laten en oordeelde dat de aanleg van de openbare haven te Seraing, zowel economisch als technisch, in zijn geheel opnieuw moest worden onderzocht ; dat de beslissing op 7 mei 1963 in deze voege ter kennis van verzoekster is gebracht :

« Ik heb de eer U te berichten dat de Minister van Openbare Werken beslist heeft, geen verder gevolg te geven aan de wederaanbesteding, die op 14 maart 1963 heeft plaatsgehad voor de werken in de boven aangehaalde onderneming » ;

Overwegende dat verzoekster betoogt dat de beslissing van de Minister genomen is met schending van artikel 34 van het koninklijk besluit van 5 oktober 1955 tot regeling van de overeenkomsten betreffende de aannemingen van werken, leveringen en transporten voor rekening van de Staat ; dat zij verklaart dat de Minister, door een nieuwe aanbesteding te gelasten, de gegadigden het recht geeft te geloven dat aan de wederaanbesteding ook gevolg zou worden gegeven ; dat zij doet gelden dat de nieuwe aanbesteding bewijst, dat de Minister volhardde in zijn

voornemen om een overeenkomst te sluiten alleen maar op grond van een beroep op werkelijke mededinging en dat hij dan ook moest onderhandelen met de intekenaar wiens offerte de laagste was, met dien verstande dat het bestuur geacht wordt alle nodige studies te hebben verricht : dat zij daar nog aan toevoegt, dat de werkwijze van het bestuur de aannemers blootstelt aan kosten en wisselvalligheden die met prijsaanbiedingen gemoeid zijn ;

Overwegende dat het in het middel genoemde artikel 34 van het koninklijk besluit van 5 oktober 1955 bepaalt :

« Na de procedure van aanbesteding heeft de bevoegde overheid het recht de aanbesteding niet toe te wijzen en, bij voorkomend geval, een nieuwe aanbesteding uit te schrijven ; wanneer de aanbesteding uit meer dan een partij bestaat, heeft zij het recht slechts bepaalde partijen toe te wijzen en, bij voorkomend geval, voor de overige een nieuwe aanbesteding uit te schrijven » ;

Overwegende dat die bepaling moet worden gelezen *juncto* artikel 38 van hetzelfde besluit, luidens hetwelk de toewijzing eerst na goedkeuring vanwege de Minister definitief wordt ; dat tenslotte artikel 22, 8°, van de wet van 15 mei 1846 op de comptabiliteit van de Staat ook stelt :

« Er mogen contracten uit de hand aangegaan worden :

....

8° voor de leveranties, transporten of werken... waarvoor slechts onaannemelijke prijzen werden geboden... » ;

Overwegende dat het zaak is van de Minister te oordelen, dat de geboden prijzen onaannemelijk zijn en dus ook geen verder gevolg aan de openbare aanbesteding te geven ; dat dit ook geldt na nieuwe aanbesteding ; dat het middel niet gegrond is.

Besluit :

Artikel 1. — Het beroep is verworpen.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL.

16e Kamer. — 16 mei 1967.

Voorzitter : M. Terlinck.
Raadsheren : MM. de Smedt en Jans.
Openbaar Ministerie : M. Smets.
Advocaten : Mrs. A. De Schepper (Veurne) en
Geert Baert (Gent).

Stedebouw en ruimtelijke ordening. — Aanvraag tot bouwvergunning. — Weigering. — Nieuwe aanvragen. — Geen beslissingen van de gemeente. — Vroegere weigering geen invloed op nieuwe aanvraag met zelfde voorwerp. — Verstrijken van termijn. — Uitvoering werken goorloofd.

De procedure geopend door een bouwaanvraag is definitief beëindigd wanneer het beroep ingesteld door de afgewezen bouwaanvrager, niet ontvankelijk werd verklaard.

De nadien ingediende aanvragen tot bouwvergunning worden beschouwd als nieuw en regelmatig ingediend wanneer het gemeentebestuur het door de wet voorgeschreven ontvangstbewijs heeft afgeleverd ;

Een vorige weigeringsbeslissing kan geen invloed hebben op een nieuwe aanvraag die regelmatig ingediend is, zelfs moest het bewezen worden dat het gaat om dezelfde op te richten gebouwen .

De nieuwe aanvraag moet aanleiding geven tot een nieuwe in de wettelijke vorm genomen beslissing, binnen de door de wet bepaalde termijn, zelfs indien deze aanvraag gelijklopend moest zijn als de vorige.

O.M. en Dehaese t./ Vandeweghe en Vanlerberghe.

Gezien het arrest van het Hof van beroep te Gent van 27 april 1966, hetwelk ieder betichte veroordeelt tot een boete van 100 fr. of 1 maand en de herstelling binnen de 4 maanden beveelt van de plaats in de vorige staat;

Gezien het arrest van het Hof van Cassatie van 30 januari 1966, hetwelk het bestreden arrest vernietigt en de zaak verwijst naar het Hof van beroep te Brussel;

.....
Gezien het arrest van het Hof van Cassatie dd. 30 januari 1967;

Overwegende dat de beroepen regelmatig zijn naar vorm en tijd;

Overwegende dat de telastlegging voorziet dat beide betichten zekere bouwwerken hebben uitgevoerd of doen uitvoeren zonder regelmatige vergunning of niettegenstaande het weigeringsbesluit dd. 16 juli 1964 van het college van burgemeester en schepenen bevestigd op 31 oktober 1964 en 14 januari 1965 (in werkelijkheid 15 januari 1965 farde 9 stuk 86);

Overwegende dat vaststaat en door betichten wordt toegegeven, dat op 24/25 februari 1965 zij zekere bouwwerken hebben begonnen op het perceel in de dagvaarding voorzien;

Dat zij dus de materialiteit van de feiten toegeven;

Overwegende echter dat zij staande houden deze werken te hebben aangevangen, niet in tegenstrijd met het weigeringsbesluit van 16 juli 1964 van het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Pervijze, maar overeenkomstig art. 54 van de wet van 29 maart 1962, omdat geen tijdige beslissing werd getroffen door het college op de aanvraag tot bouwvergunning door eerste betichte ingediend op 18/20 november 1964;

Overwegende dat uit het dossier blijkt dat eerste betichte een hele reeks aanvragen heeft ingediend in de loop der jaren 1963 en 1964;

Dat echter ter zake alleen van belang zijn de aanvraag ingediend op 14 mei 1964, die aanleiding gaf tot de beslissing van 16 juli 1964 in de dagvaarding voorzien (farde 7 stuk 50 tot 67), de aanvraag ingediend op 16 oktober 1964 en de aanvraag ingediend op 18/20 november 1964 door de verdediging ingeroepen (farde 9 stukken 75 tot 87);

Overwegende ten aanzien van de aanvraag van 14 mei 1964, dat de weigeringsbeslissing van het college van burgemeester en schepenen regelmatig, overeenkomstig de wet van 29 maart 1962 werd getroffen;

Dat tegen deze beslissing beroep werd ingesteld door eerste betichte, beroep dat echter wegens laattijdigheid niet ontvankelijk werd verklaard op 17 september 1964 (farde 7 stukken 63 en 66);

Overwegende dat vanaf deze laatste datum de weigeringsbeslissing van 16 juli 1964 definitief werd;

Dat de procedure geopend door de aanvraag van 14 mei 1964 aldus definitief beëindigd was;

Overwegende dat de eerste betichte nadien, en wel op 16 oktober 1964 en 18/20 november 1964 twee nieuwe aanvragen tot bouwvergunning indiende (farde 8 stuk 68 en farde 9 stukken 75-77);

Dat beide aanvragen werden beschouwd als nieuw en regelmatig ingediend, vermits het gemeentebestuur erop telkens het door de wet voorgeschreven ontvangstbewijs heeft afgeleverd (farde 8 stuk 70 en farde 9 stuk 76);

Overwegende dat op deze beide aanvragen geen regelmatige in de door de wet voorgeschreven vormen beslissingen werden getroffen;

Dat de zeggende bevestigingsbeslissingen van 31 oktober 1964 en 14 januari 1965, evenals de beslissing van 30 november 1964, niet beantwoorden aan de dwingende en

vormelijk bepaalde wettelijke voorwaarden (farde 8 stuk 71 en farde 9 stukken 80 en 86);

Dat deze beslissingen evenmin als bevestigingen kunnen gelden van de weigeringsbeslissing van 16 juli 1964, getroffen naar aanleiding van de aanvraag van 14 mei 1964, en definitief geworden op 17 september 1964;

Dat, moesten zij zelf als een zulkdanige bevestiging kunnen gelden, dan nog zouden zij terzake niet dienend kunnen zijn, daar zij zelfs dan niet de regelmatige door de wet voorgeschreven beslissing uitmaken die op ieder regelmatig ingediende aanvraag tot bouwvergunning moet worden getroffen;

Overwegende dat dit nog ten overvloede blijkt uit de omstandigheid dat het beroep dat eerste betichte tegen de beslissing van 31 oktober 1964 en tegen de gelijkaardige van 30 november 1964 ofwel door de bevoegde overheid niet werd behandeld, ofwel niet kon worden behandeld (farde 8 stuk 73, farde 9 stukken 82 en 84);

Overwegende dat de weigeringsbeslissing weliswaar een zekere kracht van gewijsde heeft, het gaat echter niet om de beslechting van en geschil, maar dan alleen ten overstaan van de aanvraag van 14 mei 1964;

Dat deze beslissing geen enkele invloed kan hebben op een nieuwe aanvraag regelmatig ingediend nadat zij tussengekomen was terzake o.m. op de aanvraag van 18/20 november 1964, zelfs moest het bewezen worden dat het gaat om dezelfde op te richten bouwwerken;

Dat deze nieuwe aanvraag, overeenkomstig de wet, aanleiding moest geven tot een nieuwe, in de wettelijke vormen genomen beslissing, binnen de door de wet bepaalde termijn, zelfs indien het een gelijkkluidende moest zijn als de vorige van 16 juli 1964;

Overwegende dat terzake vaststaat dat geen dergelijke beslissing is tussengekomen;

Overwegende dat na het verstrijken van de wettelijke termijn de eerste betichte op 3 februari 1965 het aangekend schrijven voorzien door art. 54 der wet van 29 maart 1962 naar de dienst van Stedebouw stuurde (farde 93 stuk 19);

Dat deze dienst niet is tussengekomen binnen de 15 dagen (stuk 14), zodat eerste betichte gerechtigd was de bouwwerken uit te voeren zoals voorzien in zijn aanvraag tot bouwvergunning van 18/20 november 1964 vanaf 19 februari 1965;

Overwegende dat zoals gezegd, de werken aangevangen werden op 24 februari 1965 (stuk 1);

Overwegende dat niet bewezen is, en zelfs niet wordt beweerd, dat de werken die aldus werden aangevangen niet met deze voorzien in bedoelde aanvraag zouden overeenstemmen,

Overwegende dat de telastlegging dan ook niet bewezen is gebleven;

Dat de eerste rechter terecht zijn onbevoegdheid heeft vastgesteld ten overstaan van de burgerlijke eis.

Om deze redenen,

Het Hof,

Rechtdoende op tegenspraak;

Gezien artikelen : 211 van het wetboek van strafverordering; 24 der wet van 15 juni 1935; ter zitting aangeduid door de Heer Voorzitter;

Alle andere conclusies als irrelevant van de hand wijzende;

Ontvangt de beroepen;

Bevestigt het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen;

Laat de kosten van beroep op strafeis ten laste van de Staat;

Laat aan de burgerlijke partij haar kosten te dragen;

HOF VAN BEROEP TE GENT

6de Kamer. — 27 september 1966.

Voorzitter dwn.: M.A. Soenens.

Raadsheren: M.M. H. Lefebvre en De Brauwere.

Advokaat-generaal: M. Ely.

Advokaten:

Mrs. Weyts (Brugge) en G. Dhondt (Blankenberge).

Stedebouw. — Wederrechtelijk opgetrokken gebouw. — Bouwvergunning naderhand aangevraagd ter goedkeuring van de bouwwerken. — Geen beslissing vereist binnen termijn bepaald bij art. 54 der wet van 29 maart '62.

Wanneer bouwheer en aannemer een bouwwerk hebben opgetrokken zonder de voorwaarden in acht te nemen gesteld door de bevoegde administratieve overheden, en, na de vaststelling van deze inbreuk, een bouwvergunning hebben aangevraagd uitsluitend strekkende tot de goedkeuring van het wederrechtelijk opgetrokken gebouw, kunnen zij geen beroep doen op de termijn van vijfenzeventig dagen bepaald bij artikel 54 der wet van 29 maart 1962 inzake stedebouw en ruimtelijke ordening, zoals dit wel het geval is voor de aanvraag tot bouwvergunning zelf.

O.M., Belgische Staat en B.P. Dupont, René t./
Samaey, Georgius en Beirens, Oscar.

Verdacht van: te Klemskerke, sedert 18-11-1963 tot op heden:

De eerste en de tweede:

Bij inbreuk op artikels 44, 45, 52, 56, 57, 64, 65, 66 en 69 der Wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedebouw, zijnde eigenaar van onroerende goederen, opdrachtgever, architect, aannemer, landmeter-schatteur van onroerende goederen of alle andere personen die de werken opgenoemd in art. 44 eerste en tweede lid, op de verkavelingen bedoeld in art. 56 hebben uitgevoerd of instandgehouden op het onroerend goed gelegen te Klemskerke, Statiestraat, nr. 8, gekadastreerd onder sectie A, nummer 11h 8, groot 220 ca, eigendom van: 1) Samaey Georgius, geb. te Vlissegem, op 27-7-1908, handelaar in groenten en fruit, wonende te Klemskerke, Statiestraat 8, en 2) Meesschaert Magdalena, zijn echtgenote; 3) Samaey Marcel; met overdring van de voorschriften van de bijzondere plannen van aanleg, de bepalingen van de titels II en III of die van de verordeningen vastgesteld ter uitvoering van hoofdstuk I van titel IV van voornoemde wet van 29-3-1962, nl. door het optrekken van een terras en door verbouwingswerken;

Beide beklaagden schuldig verklaard aan het hen ten laste gelegde feit werden, op tegenspraak, veroordeeld ieder: in een geldboete van honderd frank, verhoogd met 190 opcentiemen, aldus gebracht op 2.000 frank of één maand vervangende gevangenisstraf, en zij werden tevens verwezen ieder in de helft der gedingskosten begroot in het geheel op 166 frank;

Daarenboven wordt bevolen de plaats in de vorige staat te herstellen binnen de termijn van vier manden en beslist dat de burgemeester of de gemachtigde ambtenaar ingeval het huidige vonnis niet wordt ten uitvoer gelegd, daarin op kosten van de betrokkenen zal kunnen voorzien en gezegd voor recht dat deze laatsten zullen worden gedwongen de uitgaven terug te betalen tegen voorlegging van een staat op hun kosten begroot en invorderbaar verklaard door de voorzitter van de rechtbank waarbij de

vordering aanhangig is gemaakt, bij verzoekschriften en zonder bemiddeling van een pleitbezorger;

Op burgerlijk gebied:

Vordering burgerlijke partij Dupont René:

Verklaard de rechtbank deze vordering ontvankelijk, doch slechts gedeeltelijk gegrond;

Werd de afbraak bevolen binnen de termijn van vier maanden vanaf heden door Samaey Georgius en Beirens Oscar van al de werken uitgevoerd in strijd met de wet van 29-3-1962, op de organisatie van Stedebouw nl. van de overdekte terras en de opgetrokken gebouwen boven de voorheen bestaande annexe;

Werden beide gedaagden veroordeeld om solidair te betalen aan Dupont René:

- 1) ten titel van schadevergoeding de som van 70.000 fr., voor de periode strekkende tot op heden;
 - 2) de som van 400 fr. per dag vanaf heden tot op de dag van de afbraak van de bouwwerken,
- met de vergoedende interesten vanaf 7-5-1964, wat betreft de som sub. 1e vermeld en de gerechtelijke interesten vanaf heden wat betreft de bedragen sub. 2e vermeld, als ook daarenboven de gerechtskosten der burgerlijke partij;

De vordering werd voor het overige afgewezen als ongegrond; Werd de duur van de lijfswang voor deze burgerlijke veroordeling bepaald op vijftien dagen;

Vordering burgerlijke partij De Belgische Staat: (Min. Openbare Werken):

Verklaarde de rechtbank deze vordering ontvankelijk;

Werden Samaey Georgius en Beirens Oscar solidair veroordeeld om de hierboven vermelde bouwwerken af te breken, en in de vorige staat te herstellen binnen de vier maanden vanaf heden; Werd beslist dat in geval het huidige vonnis niet wordt ten uitvoer gelegd, het bestuur aangeduid door de Minister van Openbare Werken of zijn afgevaardigde daarin op kosten van de betrokkenen Samaey G. en Beirens O. zal kunnen voorzien;

Gezegd voor recht dat deze laatsten zullen worden gedwongen de uitgaven terug te betalen tegen overlegging van een staat op hun kosten begroot in invorderbaar verklaard door de Voorzitter van de Rechtbank waarbij de vordering aanhangig is gemaakt bij verzoekschrift en zonder bemiddeling van een pleitbezorger;

Werd gezegd dat er geen redenen voorhanden zijn om dit vonnis op burgerlijk gebied uitvoerbaar te verklaren niettegenstaande elk verhaal en zonder borgstelling;

Bij vonnis der rechtbank van eerste aanleg te Brugge, correctionele Kamer met drie rechters, gedagtekend 14-3-1966, waartegen de beklaagden Samaey Georgius en Beirens Oscar, beiden op 16-3-1966, en het Openbaar Ministerie beroep ingesteld hebben, deze laatste op 18-3-1966 en dit tegen de beide beklaagden;

Gehoord de heer raadshere Lefebvre in zijn verslag gedaan ter openbare terechtzitting;

Gehoord de beide beklaagden in hun middelen van verdediging, bijgestaan door Meester De vroe, advocaat te Oostende;

Gehoord in zijn vordering de heer Ely, Advokaat-generaal;

Gehoord de burgerlijke partij De Belgische Staat (Ministerie van Openbare Werken) in haar eis, bij monde van Meester Weyts, advocaat te Brugge, houder der stukken;

Gehoord de burgerlijke partij Dupont René in haar eis, bij monde van Meester G. Dhondt, advocaat te Blankenberge, houder der stukken;
— dit alles in 't Nederlands;

Overwegende dat de beroepen regelmatig zijn naar vorm en tijd ;

Op Strafrechtelijk gebied :

Overwegende dat door het onderzoek en bij de behandeling van de zaak vóór het Hof, het feit lastens de beklaagden gelegd, bewezen gebleven is en gebleken is dat de opgelegde straf rechtmatig is ;

Overwegende dat de beklaagden, alhoewel ze in hun besluitschrift vóór het Hof neergelegd — eerste bladzijde — hun aanvankelijke fout erkennen, erin verder tal van betwistingen doen gelden ;

Overwegende dat de eerste rechter met zeer gegronde redenen, die het Hof overneemt, bewijst dat de beklaagden zich niet gevoegd hebben naar het advies van het schepencollege en van het bestuur van Stedebouw en nl. een terras opgebouwd hebben dat niet uiteenneembaar is en een achtergebouw opgetrokken hebben, zonder voorafgaandelijk hiervoor een bouwvergunning bekomen te hebben ;

Overwegende dat de eerste rechter terecht het herstel van de plaats in de vorige staat bevoel, het ten laste gelegde feit bewezen zijnde en de beklaagden het bewijs niet inbrengende dat de litigieuze werken achteraf goedgekeurd werden ; Cass. 7-12-1964, Pas. 65-1-346) ;

Overwegende dat de beklaagden weliswaar beweren dat eerste beklaagde op 25-3-1964 een nieuwe bouw aanvraag indiende en hierop nooit een antwoord bekwam noch kennisgeving dat die aanvraag goed- of afgekeurd werd ;

Overwegende dat de beklaagden niet beweren dat zij de werken bedoeld in voormelde bouw aanvraag van 25-3-64 na deze dag opgetrokken of uitgevoerd hebben ; overwegende dat uit de elementen van de strafbundel trouwens ook niet blijkt dat werken na 25-3-1964 uitgevoerd werden ; overwegende dat de in de dagvaarding bedoelde werken niet deze zijn beschreven in de bouw aanvraag van 25-3-1964, maar wel deze die voor die dag wederrechtelijk opgetrokken werden ;

Overwegende dat de beklaagden zich dus nodeloos beroepen op art. 54 der Wet van 29-3-1962, beweerende dat eerste beklaagde nooit een kennisgeving ontvangen hebbende tot de uitvoering der in de aanvraag van 25-3-1964 bedoelde werken mocht overgaan ;

Overwegende dat moest eerste beklaagde in zijn aanvraag van 25-3-1964 niet de uitvoering van nieuwe werken bedoeld hebben, maar wel de goedkeuring van de wederrechtelijke opgetrokken werken — wat niet bewezen is —, dan dient opgemerkt dat op een dergelijke aanvraag van goedkeuring door de wet niet voorzien wordt dat binnen een bepaalde termijn moet geantwoord worden ;

Overwegende dat het feit dat de beklaagden een deel der werken uitgevoerd hebben op een gemene muur, niets afdoet van de fout die ten laste gelegd wordt, nl. gebouwd te hebben zonder vergunning

Op civielrechtelijk gebied :

Overwegende dat de vordering van de Belgische Staat wel aanvankelijk en gegrond is ;

Overwegende dat slechts een onaandachtige lezing van de strafbundel waarschijnlijk oorzaak is dat de beklaagden menen dat de inleidende dagvaarding ten kantore der hypotheeken niet werd ingeschreven ;

Overwegende dat de eerste rechter oordeelkundig besliste over de vordering der burgerlijke partij Dupont René ;

Om deze redenen :

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak :

Gelet op de wetsbepalingen in het beroepen vonnis aangehaald, en gelet daarenboven op het artikel 24 der

Wet van 15 juni 1935 en het artikel 211 van het Wetboek van Strafvordering, al deze wetsbepalingen door de heer Voorzitter ter terechtzitting van heden aangeduid ;

Ontvangt de beroepen en erop wijzende :

Bevestigt het bestreden vonnis en veroordeelt de beklaagden solidair tot de kosten van de aanleg zowel deze gevallen aan de zijde van het Openbaar Ministerie, begroot op 713 fr., als deze gevallen aan de zijde der burgerlijke partijen.

NOOT : De voorziening tot cassatie door de veroordeelden tegen bovenvermeld arrest in gesteld werd, op strafrechtelijk gebied, verworpen bij cassatierecht van 17-4-'67.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

1e Kamer. — 20 december 1966.

Voorzitter : M. Kranzen.

Rechters : M. Perilleux en Mevrouw Vanstreels.

Advokaten : Mrs. Knops en Lambeets.

Gerechtelijk akkoord. — Afstand van schuld vordering, vóór de aanvraag betekend aan de gecedeerde schuldenaar. — Tegenstelbaarheid aan de schuldeisers van het gerechtelijk akkoord.

Een schuldenaar stond aan zijn schuldeiser een schuld vordering af die hij had tegen een verzekeringsmaatschappij. De afstand werd aan deze laatste betekend. Daarna vroeg en bekwam de schuldenaar een gerechtelijk akkoord. De vereffenaar van het akkoord beweert dat de afstand niet tegenstelbaar is aan de schuldeisers van het akkoord, aan wie de afstand niet betekend is.

De vereffenaar van het gerechtelijk akkoord mag alle gedingen voeren om het actief te vervezenlijken en te bewaren, maar dat betekent niet dat hij vertegenwoordiger is van de schuldeisers en in hun naam in rechte kan optreden ; hij is niet aanvankelijk om in hun naam het gebrek aan betekening aan hen van de afstand van schuld vordering in te roepen.

Reuter t./ Govaerts en Mr. Lambeets q.q.

Overwegende dat eerste verweerder Govaerts, alhoewel behoorlijk gedagvaard geen pleitbezorger heeft gesteld ;

Gehoorde de verschijnende partijen in hun middelen en besluiten ;

Overwegende dat krachtens vonnis van deze rechtbank van 16-2-1966 verweerder Govaerts aan eiseres verschuldigd is een bedrag van 100.000 fr. met intresten en kosten uit hoofde van een aangegane lening ;

Overwegende dat eerste verweerder samen met zijn echtgenote op 11-3-1966 een afstand van schuld vordering voor het zelfde bedrag, welke zij tegen de N.V. Verzekeringsmaatschappij « DE SCHELDE » hadden, ondertekenden ;

Overwegende dat de maatschappij « De Schelde » optrad als verzekeraarster van de genaamde Berden, die een verkeersongeval veroorzaakte, waardoor de echtgenoten Govaerts schade leden ;

Overwegende dat de afstand van schuld vordering regelmatig aan « De Schelde » werd betekend, de 27-4-1966 ;

Overwegende dat eerste verweerder ingevolge verzoekschrift van 13-5-1966 een concordaat bekwam ; dat in het actief gewag werd gemaakt van de schuld vordering van 100.000 fr. tegen « De Schelde » ;

Overwegende dat eiseres zich hiertegen verzet en voorhoudt dat die schuldvordering, welke dus op 11-3-1966 aan haar werd afgestaan, op 13-5-1966 niet meer in het actief van het concordaat aanwezig was en vordert dat gedaagden zouden horen zeggen dat « De Schelde » enkel in handen van eiseres kan betalen ;

Overwegende dat tweede verweerder, als commissaris van het concordaat, zich hiertegen verzet en voorhoudt dat de afstand van de schuldvordering niet werd betekend aan de schuldenaar Berden, noch aan de schuldeisers van het concordaat, door hem vertegenwoordigd, en hun dus niet tegenstelbaar zou zijn ;

Overwegende dat tweede verweerder qualitate qua, voor wat het eerste punt betreft, uit het oog verliest, dat sedert de invoering van de verplichte automobiëlverzekering, de benadeelde partij een rechtstreekse schuldvordering heeft tegen de verzekering van degene die de schade berokkende ; dat « De Schelde » dus op het ogenblik van de afstand van schuldvordering werkelijk schuldenaarster was van Govaerts ;

Overwegende dat voor wat het tweede punt betreft, de vereffenaar van het concordaat natuurlijk alle gedingen mag voeren om het actief te verwezenlijken en te be-waren ;

dat dit echter niet betekent dat hij de vertegenwoordiger is van de schuldeisers en in hun naam kan optreden ; dat hieruit volgt dat hij niet ontvankelijk is in naam van de schuldeisers het gebrek aan betekening aan hen van een afstand van schuldvordering, gedaan door de schuldenaar, die een concordaat bekam, in te roepen ;

(R.P.D.B. Vo Concordat préventif, nr. 413) ;

Gelet op artikelen 2-30 tot 37 der wet van 15 juni 1935 welke werden nageleefd ;

Om deze redenen :

De Rechtbank, rechtdoende bij verstek tegen verweerder Govaerts, die niet verschijnt en op tegenspraak voor het overige,

Verklaart de eis gegrond ;

Dienvolgens verklaart voor recht dat de gelden, toekomende aan eerste verweerder Govaerts, ingevolge vonnis van de Correctionele Rechtbank dd. 15-12-1965, door de afstand van 11-3-1966 uit het patrimonium van deze verweerder verdwenen en niet aan de actieve massa in het concordaat toekomen en de Verzekeringsmaatschappij « De Schelde » enkel mag betalen aan eiseres de sommen van 100.000 fr. (honderdduizend frank), van 1.200 fr. (twaalfhonderd frank), 2.000 fr. (tweeduizend frank), van 720 fr. (zevenhonderd twintig frank) en 80 fr. (tachtig frank), alsmede de intresten aan 5,5 % vanaf 4-2-1966 tot op de dag van betaling, zoals nader in de dagvaarding wordt aangehaald ;

Veroordeelt verweerder, de tweede enkel qualitate qua, in de kosten ;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande alle verhaal en zonder borg, behalve voor de kosten.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

CORRECTIONELE RECHTBANK TE LEUVEN

16 januari 1967.

Voorzitter : Mr. Rubbrecht, alleenzetelend rechter.

Openb. Min. : M. Crabbe, Subst.-Procureur des Konings.

Advocaten : Mrs. Nelissen en Van Dessel.

Schadeloosstelling. — Ongeval op de arbeidsweg. — Tussenvonnis. — Latere vaststelling : beklaagde en slachtoffer, B.P., in dienst van zelfde werkgever. — Vaststelling van de eindvergoeding. — Art. 19, 3 Wet op de Arbeidsongevallen niet in te roepen.

De onontvankelijkheid van een eis tot het bekomen van eindvergoeding op grond van art. 19,3 wet op de arbeidsongevallen kan niet meer ingeroepen worden, zo na tussenvonnis waartegen geen beroep werd ingesteld, gedurende het deskundig onderzoek wordt ontdekt, dat beiden, beklaagde en burgerlijke partij, in dienst waren van eenzelfde werkgever.

De rechtbank die bij tussenvonnis de eis van de burgerlijke partij ontvankelijk en gegrond verklaarde, kan niet meer op haar vroegere beslissing terugkomen en aldus als het ware in tweede aanleg uitspraak te doen.

A. Germeys t./ F. Janssens.

Gezien het tussenvonnis van 5 maart 1964 en het deskundig verslag van Dr. Mulier ;

Gehoord de partijen ;

Overwegende dat eiser 68.755 fr. vordert als vergoeding van de stoffelijke en zedelijke schade die hij onderging na het verkeersongeval van 6 november 1963 ;

Overwegende dat verweerder de niet-ontvankelijkheid van de eis opwerpt, op grond van art. 19 derde lid van de arbeidsongevallenwet, omdat in de loop van het deskundig onderzoek zou gebleken zijn dat de beide partijen op het ogenblik van het ongeval in dienst stonden van dezelfde werkgever ;

Overwegende dat de rechtbank op dit ogenblik niet meer mag onderzoeken of deze exceptie gegrond is ; dat zij immers in haar vonnis van 5 maart 1964 aan eiser een voorschot van 1 fr. toegekend heeft en hem akte heeft verleend van zijn eis, geschat op 200.000 fr., onder voorbehoud van wijziging in de loop van het proces ; dat een dergelijk vonnis de gegrondheid van de vordering gesteund op art. 1382 van het B.W. in beginsel erkent, wat de ontvankelijkheid ervan impliceert, vermits een rechter nooit iets kan toekennen aan een partij die niet onvankelijk is ; dat de partij die met zulkdanig vonnis niet kan instemmen het recht heeft in hoger beroep te komen, maar dat de rechtbank die het vonnis heeft uitgesproken niet meer op haar vroegere beslissing kan terugkomen en als het ware in tweede aanleg uitspraak doen ;

Overwegende dat verweerder vruchteloos inroept dat het toegekende voorschot hoofdzakelijk schade aan goederen dekt ; dat het voorschot van 1 fr. dat toegekend werd om het even welke schade betreft die op grond van art. 1382 B.W. vergoed moet worden en dat thans alleen nog het bedrag van die schade te bespreken is ;

Overwegende dat de schade als volgt moet vergoed worden :

schade aan het voertuig :	24.598 fr.
gebruiksderiving 9 dagen :	1.350 fr.
taxikosten :	270 fr.
opticiens :	1.155 fr.
nieuwwasserij :	105 fr.
electroencefalogram :	1.000 fr.

zedelijke schade door tijdelijke werk- ongeschiktheid :	7.500 fr.
vermengde stoffelijke en zedelijke schade door 5 % bestendige werkongeschiktheid vanaf 17 september 1965 :	60.000 fr.
	95.978 fr.
Overwegende dat eiser reeds een voor- schot van	27.023 fr.
heeft ontvangen, zodus er dus een saldo	
blijft van	68.955 fr.

Om deze redenen,

en met toepassing van artt. 1382 van het B.W., 44 van het Strafwetboek, 2, 11, 12, 13, 14, 31, 32, 34, 35, 36, 37 en 41 van de wet van 15 juni 1935, door de Voorzitter aangeduid.

Vooroordeelt de Rechtbank verweerder tot het betalen van de som van 68.955 fr., met de gerechtelijke intrest op 60.000 fr. van 17 september 1965, de vergoedende intrest op 8.955 fr. van 6 november 1963 tot 5 maart 1964 en de gerechtelijke intrest op deze som vanaf 5 maart 1964;

Verwijst verweerder in de proceskosten.

NOOT: Uit de gegevens van het P.V. bleek dat J. omstreeks 13.15 uur van zijn arbeid uit de stad terugkeerde en in botsing kwam met de auto van G. die naar de stad reed met familieleden.

J. werd vervolgd en aansprakelijk gesteld; G. die reeds een voorschot voordien ontving stelde zich burgerlijke partij, vorderde 1 fr. en de aanstelling van een dokter als deskundige. Zijn eis werd ontvankelijk en gegrond verklaard. Gedurende het deskundig onderzoek, bleek dat G., hoewel hij familieleden mede naar de stad bracht, toch ook naar zijn arbeid reed en namelijk naar dezelfde werkgever bij dewelke J. als werkmans in dienst was en waar het werk van G. als bediende te 14 uur begon. Er werd in ploegen gearbeid.

Partijen schenen gezien het bij die werkgever talrijk tewerkgestelde personeel elkaar niet kennen en althans niet geweten te hebben dat ze beiden op de arbeidsweg waren.

Namens de aansprakelijk gestelde J. werd ingeroepen, na het tussenvonnissen waartegen geen beroep werd ingesteld en na neerlegging van het deskundig verslag, dat op grond van art. 19 lid 3 van de wet op de arbeidsongevallen, die van openbare orde is, het slachtoffer het recht heeft vergoeding te eisen overeenkomstig de regels van het gemeenrecht van de aansprakelijke derde persoon behalve tegen het bedrijfshoofd of zijn werklieden of aangestelden.

De rechtbank oordeelde dat art. 19 lid 3 van de wet op de arbeidsongevallen geen toepassing meer kon vinden nadat bij definitief vonnis was beslist dat de eis van de bediende tegen de werkmans van dezelfde werkgever reeds voordien ontvankelijk en gegrond werd verklaard.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE DENDERMONDE

5e Kamer. — 6 februari 1967.

Voorzitter: M. Ch. Maffei.

Rechters: M.M. Ch. Horens en L. Tas.

Advocaten: Mrs. W. Melis en J. Devroe.

Begroting der schade. — Tegensprekelijke vaststelling der schade. — Deskundig onderzoek. — geen akkoord der partijen.

Er bestaat een wezenlijk onderscheid tussen het schatten van schade door een deskundige en de overeenstemming tussen partijen over het bedrag der schade.

Zelfs indien over het bedrag geen akkoord werd bereikt moet het schattingsverslag van de deskundige die door de verantwoordelijke partij werd aangesteld als een ernstig en betrouwbaar element voor het bepalen der schade worden aanvaard.

Van Broeck t./ Hanselaer.

Overwegende dat het zonder twijfel vaststaat dat het hier een wagen betrof welke nauwelijks enkele maanden tevoren werd aangekocht door de burgerlijke partij en wel op 29.8.1965 in nieuwe staat voor een bedrag van 97.400 fr. + 15.584 fr. taks hetzij 112.984 fr.;

Overwegende dat het ongeval waardoor de schade ontstond zich voordeed de 25.3.1966 en partijen elk een deskundige aanstelden hetzij voor de verzekeringsmaatschappij de heer Masure, hetzij voor de B.P. de garagist van de B.P.;

Overwegende dat uiteindelijk deze vaststelling in der minne niet werd ondertekend door de deskundige;

Overwegende dat uit het verhoor van de twee aangestelde deskundigen, zo de heer Masure als de garagehouder Wuytack, blijkt dat zij, gezien de kosten voor herstelling van het voertuig ongeveer 45.000 fr. zouden bedragen, de geaccidenteerde wagen als totaal verlies gingen beschouwen en zijn waarde als wrak op 58.000 fr. bepaalden;

Overwegende dat volgens faktuur dd. 3.5.1966 het voertuig werd verkocht aan de garage Callebert voor de som van 57.000 fr. en deze wagen achteraf na herstel werd verkocht voor een bedrag van 75.000 fr.;

Overwegende dat uit de verklaringen van de deskundige en de garagist blijkt dat zij rekening houdende met het totaal verlies van de wagen, de schade op ongeveer 40.000 fr. hebben geschat;

Overwegende dat rekening houdende met al deze omstandigheden de eerste rechter de gevorderde bedragen van 39.840 fr. toekende;

Overwegende dat verdachte thans voorhoudt dat de rechtbank met de schatting van deskundige Masure geen rekening mocht houden gezien hij niet gemachtigd was om tot de schatting over te gaan;

Overwegende dat verdachte twee zaken schijnt te verwarren, hetzij enerzijds het schatten van de geleden schade en anderzijds het geven van een akkoord over de geschatte schade;

Overwegende immers dat men moeilijk kan zien hoe de deskundige zou kunnen weten of hij al dan niet zijn akkoord voor de verzekeringsmaatschappij mag geven indien hij niet mag overgaan tot de schatting van de schade;

Overwegende dat het logisch is dat de heer Masure gemachtigd was om het voertuig te schatten;

Overwegende dat thans de burgerlijke partij tegengeworpen wordt dat zij geen tegenexpertise heeft uitgelokt om tot de schatting te doen overgaan en zij indien

deze schating thans onmogelijk blijkt de B.P. de gevolgen van haar nalatigheid diende te dragen zo haar vordering niet bewezen wordt;

Overwegende dat zo het meer voorvalt dat op tegensprekelijke expertise partijen tot geen ondertekening overgaan, dit steeds geschiedt omdat partijen tot geen vergelijk konden komen betreffende het bedrag der schadevergoeding;

Overwegende echter dat hier terzake partijen tot een bepaald bedrag kwamen waarover principieel geen twistingen meer bestonden en dat getuige Wuytack verklaart dat de deskundige hem in de waan liet dat de verzekeringsmaatschappij wel zou tekenen;

Overwegende dat het in die omstandigheden, in aangenomen het ongebruikelijk optreden van de verzekeringsmaatschappij, goed mogelijk is dat de burgerlijke partij in de waan verkeerde dat het ondertekenen van de tegensprekelijke expertise nog enkel een formaliteit gold, gezien de eigen deskundige de cijfers bijtrad;

Overwegende dat verdachte thans voorhoudt dat men zich moet richten naar de prijs waarvoor de wagen, na hersteld te zijn, werd verkocht, om na te gaan welke de schade was door de wagen opgelopen;

Overwegende dat enerzijds rekening moet gehouden worden met het feit dat de verkoop van de herstelde wagen een contract was waaraan partijen ter zake volledig vreemd waren;

Overwegende dat niemand weet op welke wijze de wagen thans hersteld werd; dat het goed mogelijk is dat tweede-handsonderdelen werden gebruikt, dat evenmin bewezen wordt dat de wagen werkelijk met winst werd verkocht en dat ten slotte een wagen in optima voorwaarden hersteld nog steeds een tweedehandswagen blijft waarvan de waardevermindering steeds groot is, vooral voor de eigenaar die er kon op rekenen gedurende jaren met een niet geaccidenteerde wagen te rijden;

Overwegende dat de verkoop van de herstelde wagen dan ook geenszins als een basis voor schatting kan in aanmerking komen;

Overwegende dat uit de berekening zoals gedaan door de eerste Rechter duidelijk blijkt dat de schade zoals gevorderd geenszins als overdreven kan worden aangezien;

Overwegende dat het bedrag, zoals door de deskundige Mazure bepaald, ook een redelijke basis vormt voor de vaststelling der schade en dat er in die omstandigheden geen aanleiding bestaat om een gerechtelijke deskundige aan te stellen (A.P.R. Deskundig onderzoek nr. 199 en aangehaalde rechtspraak);

Gezien de hiernavolgende artt., door de Voorzitter ter zitting aangeduid: Wet van 15 juni 1935, art. 2, 11 tot 14, 21 tot 24, 31 tot 37, 40, 41; Wetboek van strafvordering artt. 162, 174, 184, 190, 194; Burg. Wetboek art. 1382; Wet 17.4.1878 artt. 3 en 4; Wetb. strafrecht artt. 44 en 45;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

rechtdoende in graad van beroep in politiezaken en op tegenspraak;

Ontvangt het beroep en erover beslissende:

Verklaart het ongegrond;

Bevestigt het bestreden vonnis dd. 1.12.1966 in al zijn beschikkingen.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

8e Kamer. — 14 december 1966.

Voorzitter. M. Goossens.

Referendaris: M. Caenepeel.

Advocaat: Mr. De Schrijver.

Faillissement. — Art. 447, lid 2 faillissementswet. — Inschrijving van een hypotheek meer dan 15 dagen na de akte tot vestiging van de hypotheek.

In 1963 had de toekomstige gefailleerde bij notariële akte machtiging aan een derde gegeven om in zijn naam een hypotheek ten gunste van zijn schuldeiser te vestigen. Op 31 juli 1964 leende de schuldeiser onderhands aan de gefailleerde met beding dat deze een hypothecaire onwederroepelijke volmacht gaf; in een afzonderlijk stuk werd bedongen dat de machtiging van 1963 zou gelden voor de lening. De hypotheek werd gevestigd op 9 augustus 1965 en de akte werd ingeschreven op 23 augustus 1965. Het faillissement werd uitgesproken op 24 september 1965 en er werd bepaald dat de gefailleerde op 30 maart 1965 opgehouden had te betalen.

Art. 447, lid 2 faillissementswet vindt hier geen toepassing, want enerzijds hield de onderhandse leningsakte van 31 juli 1964 geen hypotheekvestiging in en mocht het in die akte voorkomende beding ten hoogste als een belofte van hypotheek in verband met de machtiging van 1963 worden opgevat, en anderzijds werd de hypotheek eerst op 9 augustus 1965 gevestigd, zodat er bij de inschrijving niet meer dan 15 dagen verstreken waren.

N.V. Les Assurances du Crédit t./ Faillissement
De Nier-Goor.

Overwegende dat de curator in de inleidende dagvaarding deed gelden dat opposante op 22 augustus 1965 een inschrijving had genomen van een hypotheekstelling met indeplaatsstelling van 70.000 fr. plus 21.000 fr. ter uitvoering van een akte van lening van 17 oktober 1963 tussen de gefailleerde en de heren Van Mierlo en Verbist;

dat volgens de curator de inschrijving nietig is op grond van art. 447 faillissementswet, daar ze werd genomen meer dan 15 dagen na het verlijden van de akte, de hypotheek vormend;

Overwegende dat opposante in haar exploit van verzet als middelen aanvoert dat «het onjuist is dat de op 22 augustus 1965 genomen hypothecaire inschrijving betrekking zou hebben op een op 17 oktober 1963 aangegane lening, maar betrekking heeft op een lening van 31 juli 1964», en dat «ten andere de door art. 447 voorgeschreven nietigheid slechts uitgesproken moet worden voor zoveel de termijn die verlopen is, een nadeel zou kunnen berokkenen aan de andere schuldeisers door hen in dwaling te brengen over de solvabiliteit van de gefaillenden, hetgeen niet bewezen is»;

Overwegende dat opposante in haar conclusie aanvoert dat «op basis van de hypothecaire volmacht, hypotheek ingesteld werd door de Heer Van Mierlo ten voordele van de N.V. Les Assurances du Crédit (akte van 9 augustus 1965 —Heer Notaris Genard) en dat deze hypotheek ter bewaring der hypotheeken op 23 augustus 1965 ingeschreven werd hetzij binnen de termijn van 15 dagen waarvan sprake is in art. 447»;

dat opposante hier niet verder op ingaat, maar haar stelling ontwikkelt over de toepasselijkheidsvoorwaarden van art. 447 in verband met een eventuele collusie tussen partijen of een nadeel voor de andere schuldeisers;

Overwegende dat uit de uitleg van de curator en uit de stukken van opposante het volgende blijkt:

1) Op 17 oktober 1963 gaven de Nier en Goor in een in brevet verleden notariële akte machtiging aan Van Mierlo en Verbist om voor hen en in hun naam hypotheek te stellen tot zekerheid van alle bedragen waarvoor ze schuldenaars zouden worden, te welken titel ook, tegenover om het even welke schuldeiser, tot beloop van 70.000 fr. plus 30 %;

2) Op 31 juli 1964 leenden de Nier en Goor bij onderhandse akte een bedrag van 70.000 fr. van Krefima. Onder art. 31 van de Algemene Voorwaarden staat: «Volgende bijkomende waarborgen zullen opgenomen worden in het kontrakt, indien het vak «Bijkomende Waarborgen» (op keerzijde vermeld) is ingevuld: (.....) 3. HV - Hypothecaire onwederroepelijke volmacht. Deze volmacht wordt in brevet door notaris opgemaakt en maakt deel uit van dit kontrakt». Onder «Bijkomende waarborgen» op de keerzijde is ingevuld: «Art. 31 par. 3 H.V.» Onderaan de akte erkent de Nier de som van 44.700 fr. van Krefima ontvangen te hebben. Naast de handtekening staat met een stempel vermeld: «Betaald p. kas 6 aug. 1964».

3) In een stuk zonder datum verklaarde de Nier dat de machtiging van 17 oktober 1963 zou gelden voor het krediet voor de som van 70.000 fr. waarvan de uitbetaling in zijn handen geschiedde op 6 augustus 1964;

4) 30 maart 1965: ophouding der betalingen van de faillieerden;

5) Op 9 augustus 1965 verschenen de Nier en Goor, vertegenwoordigd door Van Mierlo, met Krefima en opposante voor notaris Genard en verzochten hem een akte van hypotheekstelling te verlijden; in de akte verklaarden zij te hypothekeerders in het voordeel van de N.V. Krefima tot beloop van 70.000 fr. en 21.000 fr. hun villa en grond te Schoten, Lariksdreef. In dezelfde akte verklaarde Krefima van opposante ontvangen te hebben «de geheelheid van gemelde sommen haar verschuldigd door de echtgenoten de Nier-Goor». Verder subrogeerde Krefima opposante in al haar rechten. De akte van 17 oktober 1963 werd als «aangehecht stuk» bij de akte van hypotheekstelling gevoegd.

6) De bedongen hypotheek werd op 23 augustus 1965 ingeschreven ten verzoeken van opposante.

7) Op 24 september 1965 volgde het faillissement van Goor, op 30 september 1965 dat van de Nier, en een vonnis van 19 oktober 1965 stelde de vermenging van de patrimonialia vast.

Overwegende dat de Nier en Goor niet leenden van Van Mierlo en Verbist, maar van Krefima;

Overwegende dat de akte van 17 oktober 1963 geen lening en geen hypotheekvestiging inhield, maar een machtiging door de Nier en Goor aan Van Mierlo en Verbist gegeven om in hun naam een hypotheek op hun goederen te vestigen;

Overwegende dat ook de leningsakte van 31 juli 1964 geen hypotheekvestiging inhield en zulke vestiging trouwens nietig zou geweest zijn op grond van artt. 24 en 76 hypotheekwet;

dat het beding van art. 34, par. 3 van de akte ten hoogste als een belofte van hypotheek mag worden opgevat in verband met de akte van 17 oktober 1963 (verg. De Page, VII, nr 731, Fredericq, VII, nr. 126; Cloquet, nr. 369);

Overwegende dat uiteindelijk slechts op 9 augustus 1965 door de Nier en Goor, vertegenwoordigd door Van Mierlo, een hypotheek werd gevestigd;

dat die hypotheek op 23 augustus 1965 werd ingeschreven en er dus niet meer dan 15 dagen verlopen waren tussen de dagtekening van de akte tot vestiging van de hypotheek en de dagtekening van de inschrijving;

Overwegende dienvolgens dat nu de curator niet de nietigheid van de hypotheek, maar de nietigheid van de inschrijving vordert, zijn eis op grond van art. 477, lid 2 ongegrond is;

Rechtdoende,

maakt melding...

vernietigt het vonnis waartegen verzet in zover het uitspraak doet op de vordering van de curator tegen opposante; verklaart de oorspronkelijke eis van de curator tegen opposante ongegrond; veroordeelt de curator qualitate qua tot de kosten die in het vonnis waartegen verzet ten laste van opposante waren gelegd;

veroordeelt de curator qualitate qua tot de kosten van de procedure van verzet.

NOOT - Anders: Hof van Brussel, 26 mei 1965 (motivering), Pas, 1966, II, 141.

VREDEGERECHT TE MAASEIK.

18 november 1966.

Rechter: M. Sevens.

Advocaten: Mrs. Vos, Peeters en Smeets.

1. Derden-verzet. — Vertegenwoordiging. — Begrip. — Gehuwde vrouw. — Vonnis tegen de man. — Bedrog.
2. Huwelijk. — Bevel op grond van art. 221 B.W. — Overschrijving van het verzoekschrift. — Na de vervreemding van het onroerend goed, maar vóór de overschrijving van de akte van vervreemding.

1. Derden-verzet kan maar ingesteld worden door degene die in de berechting welke hij door het derden-verzet wil bestrijden, niet betrokken of niet vertegenwoordigd was. In een geding tot uitdrijving uit een door een gehuwde vrouw betrokken huis, geding dat ingeleid is tegen de man, is de vrouw door haar man vertegenwoordigd, maar dat is niet meer waar in geval van bedrog, aangezien bedrog de vertegenwoordiging doet vervallen.
2. In chronologische orde deed zich het volgende voor: een man vervreemde het vruchtgebruik van het huis waarin zijn vrouw woonde; de vrouw richtte tot de Voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg een verzoek op grond van art. 221 B.W.; het verzoekschrift werd overgeschreven; dan kwam een bevel dat de man verbood het vruchtgebruik te vervreemden; de akte van vervreemding werd overgeschreven en ten slotte ook het bevelschrift.

Daar de overschrijving van het verzoekschrift dezelfde gevolgen heeft als het bevelschrift van de Voorzitter zodat vanaf die overschrijving de afstand van het vruchtgebruik niet meer mogelijk was, en daar het ogenblik van de vervreemding tegenover derden maar vastgesteld is vanaf de overschrijving van de akte van vervreemding, kan de vervreemding in onderhavig geval niet ingeroepen worden tegen de vrouw die terzake als derde moet beschouwd worden.

Schoenmakers t./ Theunissen en Vandewal.

Gezien de inleidende dagvaarding van het ambt van gerechtsdeurwaarder Paul Janssen van Genk de dato 21 oktober 1966 waarbij eiseres derden-verzet instelt tegen het vonnis de dato 7 oktober 1966 gewezen door onze rechtbank inzake Theunissen tegen Vandewal; dat eiseres de tweede echtgenote is van gedaagde Vandewal; dat eiseres welke in onmin leeft met haar echtgenoot, op

6 juni 1966 van de Heer Voorzitter der Rechtbank van eerste aanleg te Tongeren een bevelschrift verkreeg overeenkomstig de artikels 221 tot 226 B.W. waarbij aan haar echtgenoot Vandewal Willem verbod werd opgelegd het vruchtgebruik van zijn roerende en onroerende goederen te vervreemden, deze onroerende goederen bestaande uit een woonhuis met aanhorigheden en grond gelegen te As, steenweg nr. 40, gekadastraerd Gemeente As, ter plaatse Steynersbemd, Sektie C nr. 264/9/2; dat op grond van art. 222 B.W. het aan dit bevelschrift voorafgaand rekwist in de registers van de Hypotheekbewaarder van Tongeren werd ingeschreven op 31 mei 1966, terwijl het eigenlijk bevelschrift zelf ter hypotheek werd ingeschreven op 4 juli 1966; dat echter eerste gedaagde bij akte van notaris Fransman te Bree de dato 25 mei 1966 vanwege de familie van de Wal (waaronder ook Vandewal Willem die bij deze akte verzaakte aan het vruchtgebruik op het onroerend goed) de volledige eigendom verkreeg van het onroerend goed, gelegen steenweg 40 te As; dat deze notariële akte ter hypotheek werd overgeschreven op 17 juni 1966; dat gedaagde Theunissen (welke het onroerend goed had aangekocht) bij aangetekend schrijven van 24 mei 1966 dat hem echter pas op 27 mei 1966 bereikte op de hoogte werd gebracht door eiseres van het voorgenomen verzet van eiseres tegen de afstand van vruchtgebruik door haar echtgenoot Vandewal; dat echter niettemin de koper Theunissen eiseres dagvaardde bij exploit van 22-8-66 voor de Heer Vrederechter van Genk, in ontruiming van de woning gelegen steenweg nr. 40 te As, welke woning Theunissen had gekocht van Vandewal, echtgenoot van eiseres; dat bij vonnis dd. 12-10-66 van de Heer Vrederechter te Genk, de vordering van Theunissen tegen eiseres werd afgewezen, «daar gedagvaard werd Schoemakers Anna Marie en niet haar echtgenoot Vandewal Willem»; dat — hangende dit laatste geding — en nl. op 24 september 1966 door Theunissen een geding werd ingeleid tegen Vandewal Willem alleen, voor ons Vrederecht, strekkende Vandewal te horen veroordelen, het pand, Steenweg 40, As te verlaten en te ontruimen en samen met de erbijhorende grond ter vrije beschikking te stellen van aanlegger binnen de 48 uren van het tussen te komen vonnis en minstens 48 uur na de betekening ervan, en bij gebreke hieraan te voldoen verzoeker van nu af te horen machtigen hem te doen uitdrijven met hetzijne en al de zijnen, enz. . . dat in dit laatste geding verweerder Vandewal Willem bij monde van zijn raadsman onmiddellijk zich bereid verklaarde aan de vordering te voldoen waarop dan het vonnis van 7 oktober 1966 werd uitgesproken, waarbij Vandewal effectief werd veroordeeld tot verlaten en ontruimen van het huis en waarbij aan eiser Theunissen het recht van uitdrijving werd verleend op zichtens Vandewal-Schoemakers — zijnde de enige die daadwerkelijk het huis bewoonde — deze laatste derden-verzet aantekende tegen het vonnis van 7 oktober jl. door onze rechtbank op tegenspraak en op akkoord tussen Theunissen en Vandewal uitgesproken;

Overwegende dat verweerders de niet-ontvankelijkheid van het derdenverzet pleiten, voorhoudende dat eiseres geen «derde» zou zijn in de zin van de wet, wijl zij in de procedure voor ons Vrederecht ingesteld door Theunissen tegen Vandewal (haar man) door deze laatste zou vertegenwoordigd zijn geweest en zulks ingevolge de wet;

Overwegende dat derden-verzet enkel kan worden ingesteld indien men «de hoedanigheid van derde» bezit «hoedanigheid die het gevolg is van het feit dat men in de berechtiging die men door derden»-verzet wil bestrijden, niet betrokken is geweest of niet vertegenwoordigd was» (Van Lennep, Belg. Burg. Procesrecht, deel V blz. 151 nr. 57); dat normaal inderdaad de echtgenote in rechten door de man wordt vertegenwoordigd en dan ook geen

reden tot derden-verzet heeft; dat zulks echter niet meer waar is in geval van bedrog, wijl «bedrog de vertegenwoordiging doet vervallen» (op cit. blz. 154 nr. 75); dat in huidige geval de door eiseres bestreden procedure door beide gedaagden (Theunissen die de woning kocht en Vandewal haar man) welbewust op touw werd gezet met de bedoeling eiseres te benadelen; dat inderdaad Theunissen, hoewel op de hoogte van de omstandigheid dat huidige eiseres zich verzet had tegen de afstand van het vruchtgebruik door haar echtgenoot Vandewal, niettemin de huidige eiseres (en deze alleen) dagvaardde voor de Heer Vrederechter van Genk (bevoegd *ratione loci*) ten einde haar uit het door hem gekocht huis te zetten; dat het typisch is dat hij te Genk alleen de vrouw (huidige eiseres) dagvaardde (reden waarom hij werd afgewezen) wat wel bewijst dat haar echtgenoot Vandewal ten volle akkoord was dat zijn echtgenote zou worden uitgezet; dat echter Theunissen en Vandewal vermoedende dat de Heer Vrederechter van Genk de vordering zou afwijzen wijl ze enkel tegen de vrouw was gericht, nog hangende het geding te Genk en procedure «ensceneerden» voor ons Vrederecht (woonplaats van verweerder, doch niet kanton waarbinnen de woning gelegen is) waarbij thans door Theunissen niet huidige eiseres doch haar man Vandewal werd gedagvaard in uitzetting; dat de raadslieden van beide partijen (Theunissen en Vandewal) bij de behandeling van deze zaak voor ons Vrederecht destijds wijselijk geen gewag maakten van de omstandigheid dat het geding Theunissen Schoemakers nog hangende was te Genk, en dat zelfs de raadsman van Vandewal met een tegemoetkomendheid die men normaal niet gewend is verklaarde dadelijk bereid te zijn tot ontruiming van het huis; dat bij deze procedure door geen van beide partijen aan onze rechtbank kennis werd gegeven van het bevelschrift van de heer Voorzitter der Rechtbank van eerste aanleg te Tongeren van 6 juni 1966; dat wanneer men al deze zaken achteraf in hun samenhang beziet men noodzakelijk tot het besluit moet komen dat de thans door eiseres bestreden procedure in feite een «geënsceeneerd proces» was met de bedoeling aan Theunissen een uitvoerbare rechtstitel te bezorgen niet tegen Vandewal (die al lang niet meer in het huis woonde) doch tegen diens vrouw, de huidige eiseres in derden-verzet; dat dan ook moeilijk kan voorgehouden worden dat in de thans bestreden procedure eiseres door haar man vertegenwoordigd zou zijn geweest dermate dat zij thans niet meer als derde zou gelden; dat integendeel, zij het slachtoffer is geweest van de machinaties tussen Theunissen en Vandewal en dit ter benadeling van haar zeer gewettigde belangenrechten;

Overwegende dat derhalve het derden-verzet ontvanke-lijk is daar in de bestreden procedure eiseres als derde te aanzien is;

Overwegende dat dient onderzocht in welke mate het derden-verzet gegrond is; dat volgende data en feiten terzake van het grootste belang zijn;

1) op 31 mei 1966 richt huidige eiseres een rekwist tot de Heer Voorzitter der rechtbank van eerste aanleg op grond der artt. 221/226 B.W. (zie hoger) welk rekwist ter hypotheek te Tongeren wordt overgeschreven op 31 mei 1966;

2) op 6 juni 1966 verleent de Heer Voorzitter der Rechtbank van Tongeren aan huidige eiseres bevelschrift zoals gevorderd; dit bevelschrift wordt ter hypotheek overgeschreven op 4 juli 1966;

3) op 25 mei 1966 verzaakt Vandewal aan zijn vruchtgebruik op de woning te As en wordt dit huis bij akte van Notaris Fransman te Bree aan Theunissen verkocht; de akte Fransman wordt op 17 juni 1966 overgeschreven ter hypotheek; ingevolge deze koopakte wordt vervolgens door Theunissen tegen dame Vandewal-Schoemakers ge-

procedeed en wordt vervolgens de Procedure Theunissen/Vandewal (voorwerp van derden-verzet) «geënceneerd»;

Overwegende dat eiseres zich precies tegen het vonnis van 7 oktober 1966 verzet, wijl zij zich baseert op het bevelschrift van de Heer Voorzitter van Tongeren van 6 juni 1966 waarbij ondermeer aan Vandewal verbod werd opgelegd onroerende goederen te vervreemden, de laatste bestaande uit een woonhuis waarin eiseres thans nog woont;

Overwegende dat dient onderzocht of eiseres ten overstaan van Vandewal en Theunissen dit bevelschrift al dan niet kan inroepen.

Overwegende dat vooreerst moet worden vastgesteld dat eiseres, wanneer zij aan de Heer Voorzitter te Tongeren haar verzoekschrift deed, tevens zo voorzichtig was te vragen dat het rekwest zelf onverwijld zou worden overgeschreven ter hypoteken, op grond van art. 222 B.W. welk overschrijven inderdaad op 31 mei 1966 plaats had; het eigenlijk bevelschrift van 6 juni 1966 pas op 4 juli 1966 werd overgeschreven terwijl intussen, nl. op 17 juni 1966 de verkoop akte Fransman de dato 25 mei 1966 ter hypoteken werd overgeschreven;

Overwegende dat de overschrijving van het rekwest (welk op 31 mei 66 plaats had) ter hypoteken dezelfde gevolgen heeft als het bevelschrift ten gronde zelf (zie art. 222 B.W. — zie ook: Baeteman, Overzicht van de wet van 30 april 1958, R.W. 1958-1959 blz. 1050 nr. 5) dat derhalve Vandewal Willem vanaf 31 mei 1966 geen onroerende goederen meer kon vervreemden, en derhalve ook niet meer zijn vruchtgebruik afstaan kon over het aan Theunissen verkocht huis;

Overwegende echter dat deze afstand van vruchtgebruik door Vandewal Willem, en met verkoop van het huis aan Theunissen reeds geschiedde voor 31 mei 1966, nl. bij akte van notaris Fransman de dato 25-5-66; Overwegende echter dat deze akte Fransman slechts op 17 juni 1966 ter hypoteken werd overgeschreven; dat enkel de overschrijving ter hypoteken «fixe le moment de la transmission de la propriété à l'égard des tiers» (Zie RPDB V^e hypothèques et Privilèges immobiliers nr. 358); dat derhalve de akte Fransman enkel geldt ten overstaan van derden vanaf haar overschrijving ter hypoteken hetzij vanaf 17 juni 1966; dat eiseres terzake als derde in de zin der wet moet aangezien worden (Zie op. Cit. nr. 375: Du moment qu'un tiers a intérêt à écarter l'acte non transcrit, quelle que soit l'origine de son droit il peut invoquer le bénéfice de l'art. I de la loi du 16-12-1851)

Overwegende dat eiseres een niet te onderschatten belang heeft bij de omstandigheid dat de akte Fransman haar niet tegenstelbaar zou zijn dat zij dan ook zich gans terecht erop kan beroepen dat deze akte enkel werd overgeschreven NA de overschrijving van het door haar ingediend rekwest; dat de overschrijving van haar rekwest dezelfde gevolgen heeft en had als de overschrijving van het bevelschrift en dat nadien de overschrijving van het rekest; dat derhalve eiseres gans terecht en op goede gronden derden-verzet doet tegen het op 7 oktober 1966 uitgesproken vonnis van onze rechtbank wijl ingevolge dit vonnis afbreuk werd gedaan aan het aan haar verworven recht dat nl. haar man het vruchtgebruik over zijn onroerende goederen niet mocht afstaan;

Overwegende dat het door verweerder Theunissen aangeboden getuigenverhoor terzake niet dienend is daar er geen enkel rechtsverband bestaat tussen Theunissen en eiseres; dat het al dan niet goede trouw van Theunissen terzake irrelevant is; dat evenmin de vraag is of het bevelschrift van 6 juni 1966 van de Heer Voorzitter van Tongeren aan Theunissen kan tegengesteld, doch dat de vraag is of de verkoop Vandewal-Theunissen aan eiseres kan worden tegengesteld, vraag welke hogerop negatief werd beantwoord;

Overwegende dat de vordering van eiseres in vrijwa-

ring in zoverre zij ertoe strekt beide verweerders solidair te horen veroordelen in de kosten van de procedure gevoerd in kortgeding te Tongeren tot voorlopige opschorting van het vonnis van 7 oktober 1966 onontvankelijk is wijl zulks behoort tot de bevoegdheid van de Heer Voorzitter in kortgeding (Van Lennep deel I blz 467).

Gelet op artt. 2, 3, 4, 7, 11, 37 tot 41 der wet van 15 juni 1935; Art. 221 tot 226 van het Burgerlijk wetboek; Art. 27 wet van 15 augustus 1854;

Om deze redenen:

Wij, Vrederechter van het kanton Maaseik, recht doende in openbare zitting, in eerste aanleg en op tegenspraak; Zeggen het derden-verzet ontvankelijk en tevens gegrond, en ons vonnis van 7 oktober 1966 uitgesproken inzake Theunissen tegen Vandewal herleidende in het voordeel van de verzetdoende partij, bevelen dat het pand gelegen te As, steenweg nr. 40 niet zal moeten ontruimd worden door eiseres en de haren en het hare; leggen aan verweerders verbod op gezegd vonnis tegen eiseres ten uitvoer te leggen;

Wijzen eiseres af in haar eis voor zover deze strekt tot veroordeling in de kosten van de procedure gevoerd in kortgeding te Tongeren tot voorlopige opschorting van het vonnis van 7 oktober 1966;

Veroordelen beide verweerders solidair tot de kosten van het huidig geding.

BOEKBESPREKING

Mr. M. Croonenberghs, Jeugdbescherming. — Lier, Van In, 1967, 106 blz.

De heer Mathieu Croonenberghs is een welgekende figuur in de Vlaamse rechtswereld. Hij maakt zich uiterst verdienstelijk door de interessante en klare kronieken die hij regelmatig publiceert over allerlei juridische onderwerpen in het blad De Standaard, onder het pseudoniem Yvo. En wie kent niet de statige figuur van de Voorzitter van het Assisenhof op onze Vlaamse T.V.-uitzendingen, die met nobele ernst door de heer Croonenberghs wordt uitgebeeld.

Deze specialist van de degelijke vulgarisatie der rechtswetenschap heeft thans een werk uitgegeven over «Jeugdbescherming», waarin hij een commentaar levert op de wet van 8 april 1965.

In de ondertitel van zijn boek wijst hij er op dat het zijn bedoeling is de betekenis van deze wet in het licht te stellen voor de jeugd, de ouders en de opvoeders.

Dit commentaar zal met grote belangstelling geraadpleegd worden, want over geen wet is in de laatste tijd meer discussie ontstaan dan over deze op de jeugdbescherming. Immers, niettegenstaande al de goede bedoelingen van de wetgever, heeft deze wet in de laatste tijd aanleiding gegeven tot oneindig vele controversen en heeft zij het voorwerp uitgemaakt van scherpe kritiek, zodat een algemeen commentaar over haar bedoelingen uiterst welkom is.

Het weze nochtans onmiddellijk gezegd dat het niet het inzicht geweest is van de auteur met een juridische microscoop alle delicate punten en betwiste details te onderzoeken. Zo wordt er bv. in dit boek geen rechtspraak aangehaald en worden talrijke omstreden rechtskwesties zelfs niet aangeraakt.

Het was de schrijver er in tegendeel om te doen een algemeen overzicht te geven van de inhoud van de wet en de algemene bedoelingen van de wetgever toe te lich-

ten om te komen tot een sociaal verantwoorde bescherming van de jeugd.

Zo wijst de heer Croonenberghs er speciaal op welk het onderscheid is tussen de vroegere wet op de kinderscherming van 1912, die in haar tijd een revolutionaire wet was, doch die thans verre voorbijgestreefd is, en hetgeen de wetgever heeft willen bereiken met de wet van 1965, die thans alle individuele maatregelen heeft gebundeld die dienen getroffen te worden ten aanzien van de kinderen en de jonge lieden, wier normale ontwikkeling in het gedrang wordt gebracht door allerlei factoren die hun ontplooiing en sociale aanpassing belemmeren.

De wet van 1965 bestrijkt dan ook een zeer uitgebreid gebied. Zij voorziet niet alleen maatregelen ten aanzien van de misdadige jeugd, doch ook ten aanzien van wat men in een algemene term de ontredderde jeugd noemt, en deze maatregelen zijn zowel van sociale als van gerechtelijke aard. Wat deze laatste betreft bevat de wet allerlei beschikkingen zowel op burger-rechtelijk gebied als op penaal gebied.

Al deze soorten maatregelen worden achtereenvolgens door de auteur in grote lijnen ontleed. In de eerste plaats de sociale instellingen om de jeugd te helpen met de jeugdbeschermingscomités, de hulpdiensten en hulpcentra en de Nationale Raad voor de Jeugdbescherming.

Verder bestudeert schrijver de organisatie van de gerechtelijke bescherming waarin hij de taak uitstippelt van de jeugdrechtsbank, de bevoegdheid nagaat van de jeugdrechter, van het openbaar ministerie, van de onderzoeksrechters en van de hulpdiensten.

Een afzonderlijk hoofdstuk wordt gewijd aan de huisvestings- en opvoedingsinrichtingen.

In hoofdstuk VI worden allerlei aangelegenheden die van groot belang zijn voor de burgerrechtelijke praktijk onder de loupe genomen, waaronder de woonplaats en de toestemming tot het huwelijk.

In een afzonderlijke afdeling worden de maatregelen besproken die kunnen genomen worden ingeval van echtscheiding van de ouders.

Aan de Jeugdrechtsbank worden ook nog allerlei taken opgelegd in verband met de aanneming van kinderen, de uitoefening van de ouderlijke macht de voogdij, de ontvoeging, het arbeidsstatuut van de minderjarige en uiteindelijk de nationaliteit.

Op al deze punten doet de heer Croonenberghs ons zeer duidelijk aanvoelen wat de wetgever gewild heeft. De voortdurende meningsverschillen die de toepassing van de wettelijke tekst in de praktijk medebrengt, blijven echter vreemd aan zijn commentaar, zodat dit meer bestemd is voor de gewone leek, dan wel voor de magistraten of advocaten die dagelijks de ontzaglijke moeilijkheden ondervinden die de toepassing van deze wet doet ontstaan.

Twee hoofdstukken behandelen afzonderlijk de maatregelen die door de jeugdrechtsbanken kunnen genomen worden ten aanzien van de ouders en verder ten aanzien van de minderjarige, waarbij schrijver uiterst zakelijk de waaier van mogelijke maatregelen openspreidt.

Het laatste hoofdstuk is gewijd aan de rechtspleging. Ook hier vinden we in grote lijnen uiteengezet wat de wetgever heeft gewild, doch werden de dagelijkse betwistingen met dewelke de juristen worstelen niet bijzonder onderzocht.

Wanneer dan ook dit boek niet kan gelden als een vade mecum voor de praktijk, heeft het nochtans een zeer groot nut. Het publiek is er nog maar slecht van op de hoogte wat eigenlijk met deze wet bedoeld is geworden, hoever haar bepalingen gaan en welk uitgebreid terrein zij bestrijkt. De leek die het boekje van de heer Croonenbergh gelezen heeft ziet klaar in de toestand en weet nu voortreffelijk op welke wijze maatregelen kunnen genomen worden ter bescherming van de jeugd.

Dergelijk werkje was er nodig en wij moeten er de auteur dankbaar om zijn dat hij het, ten behoeve van het groot publiek, heeft geschreven.

Dit neemt niet weg dat het de hoop is van al de juristen, die in de praktijk staan, dat vrij vlug een grondige juridische studie van de wet van 1965 zou verschijnen, die een zekere weg zal wijzen naar de oplossing van de oneindig vele praktische twistpunten die de toepassing van de wet dagelijks opwerpt.

René Victor

BALIELEVEN

Vlaamse Conferentie van de Balie bij het Hof van Beroep te Gent.

Voordracht Provincie-gouverneur A. Kinsbergen

Het was een voorrecht voor de Vlaamse Conferentie van de Gentse balie, als eerste, haar spreekgestoelte open te mogen stellen voor de nieuwe gouverneur van de provincie Antwerpen.

In de academieraadzaal van de Rijksuniversiteit te Gent sprak op 12 april 1967, de heer Kinsbergen over: « De provincie vroeger, nu en in de toekomst ».

Als gewezen lid van de balie toetste de spreker zijn nieuwe taak aan de advocatuur. Als advocaat trad hij op voor de belangen van de enkeling, nu voor de verdediging van de belangen van de gemeenschap. De provincie is thans meer dan een raderwerk van de staatsstructuur. Zij is een werkelijk sociaal-economisch en kulturele entiteit geworden. Zodanig wordt het probleem van de decentralisatie of de deconcentratie steeds scherper. Daar echter de welvaart, in de breedste zin van het woord, afhankelijk is van de economische expansie, moeten alle gewesten van het land een gelijkmatig aandeel hierin hebben, door een juiste spreiding der economische activiteiten. Er is nog steeds een duidelijke achterstand van Vlaanderen ten opzichte van Wallonië en Brussel. De Provinciaal economische raden moeten betrokken worden bij de institutionele organisatie van het regionaal economisch beleid.

Deze merkwaardige voordracht werd beluisterd door een select en talrijk opgekomen publiek, zowel uit de magistratuur, advocatuur als de administratie. In de salons van de rector van de Rijksuniversiteit bood de Vlaamse Conferentie nadien een receptie aan.

Bij de inleiding van deze voordracht, sprak de voorzitter van de Vlaamse Conferentie, Mr. Frans Baert, het welkomwoord. Vele van de aanwezigen drongen erop aan dat deze inleiding zou gepubliceerd worden.

Zij volgt hierna.

Geert Baert.

* * *

Geachte Vergadering,

Ik ben verheugd U op deze vergadering van harte welkom te mogen heten.

Ik moge de heer Rector van de Rijksuniversiteit danken, voor het ter beschikking stellen van deze prachtige zaal, in dit centrum van Nederlands cultuurleven te Gent, dat de Universiteit moet wezen en is. Wij zijn gelukkig om de medewerking die aldus aan onze Conferentie wordt verleend.

Het is met dank en vreugde dat ik onze gast van vanavond, zijn Excellentie de Gouverneur van Antwerpen, begroet en aan de vergadering voorstel.

Het is nog zo kort geleden, Mijnheer de Gouverneur, dat wij niet alleen confraters waren, doch ook collega's als Voorzitters van respectievelijk de Antwerpse Vlaamse

Conferentie, die U op zo voortreffelijke wijze hebt geleid, en de Gentse, waar de last van het voorzitterschap gedurende twee jaar moet worden gedragen.

Ik heb gedurende dat gerechtelijk jaar van Uw voorzitterschap de krachtige organisator en innemende gastheer leren hoogachten, de onvermoeibare advocaat bewonderd, die ondanks het vele werk dat de Conferentie — naast professoraat, en lidmaatschap van de vaste commissie voor taaltoezicht — meebracht, toch nog de mogelijkheid vond om zijn zaken gewetensvol en met temperament te behandelen; doch vooral heb ik de goede gezelschap en vriend kunnen waarderen, met wie ik — ondanks een waarschijnlijk (weze het verborgen gebleven) verschil van opvattingen op vele punten — mij één in vele gedachten en strevingen kon voelen: *ea demum vera amicitia est...* Hoe weinig kon ik vermoeden, dat de gediensgiste vriend die te Parijs, tijdens de urenlange plechtige openingsvergadering van de Conférence du Stage, de taak op zich nam mij wakker te schudden wanneer ik indommelde, en die dat ook plichtsgetrouw deed, de toekomstige gouverneur van onze belangrijkste Vlaamse provincie was.

Dames en Heren,

De heer Andries Kinsbergen werd geboren op 25 september 1926, studeerde, na de voorbereidende afdeling van de Rijksmiddelbare school te Antwerpen te hebben doorlopen, aan het Koninklijk Atheneum te Deurne, en behaalde op 10 juli 1951 met de grootste onderscheiding het Diploma van Doctor in de Rechten aan de Vrije Universiteit te Brussel.

Advocaat te Antwerpen, en stagiair bij stafhouder prof. Mr. Biltris werd hij in 1953-54 laureaat van de Herman de Jongh-prijs, met een verhandeling over « de Handelsklausule in de Huwelijkskontrakten ».

Na openingsredenaar te zijn geweest in 1957, en verschillende bestuursfuncties in de Vlaamse Conferentie te hebben vervuld, was hij tijdens het gerechtelijk 1965-66 de dynamische voorzitter ervan.

Onze Antwerpse konfraters hebben zichzelf de eer aangedaan, hem voor het daaropvolgende jaar — net nog op tijd — te verkiezen tot lid van de Raad der Orde.

Intussen doceerde de heer Kinsbergen aan het Rijksuniversitair centrum te Antwerpen de leergangen over de « Algemene Beginselen van het Recht », « Internationaal Privaatrecht », en « Wetgeving van de Verzekeringen ».

Meester Kinsbergen was ook een van de meest actieve en schranderste leden van de vaste commissie voor taaltoezicht, waaromtrent hij zijn opvattingen, die ook in grote mate de onze zijn, uiteenzette in de even korte als opmerkenswaardige toespraak ter gelegenheid van de herdenking van de invoering van de wet op het taalgebruik in het gerecht op 17 december 1965. Zijn werk in de taalkommissie was niet spektakulair, doch waardevol en duurzaam voor Vlaanderen.

Daarnaast was hij nog ondervoorzitter van het studiecentrum voor de kernenergie, lid van de raad van beheer van het Dorp II Koningin Fabiola voor Gehandicapte kinderen, en van de V.Z.W. België in de Wereld.

Op wetenschappelijk gebied, afgezien van zijn kursussen over de aan het Rijksuniversitair Centrum gedoceerde rechtsvakken, publiceerde de rechtsgelerde Kinsbergen over « Het Rekwest Civiel voor de Rechtbanken van Koophandel » (Rechtskundig Tijdschrift), over « Misdaad en Jury » (De Vlaamse Gids 1962, nr. 6).

De openingsrede die de jonge Mr. Kinsbergen op 19 oktober 1957 voor de Vlaamse Conferentie te Antwerpen hield, ging over « Recht en Kernenergie », en getuigde van een scherp inzicht in de problemen die de atoom-

energie voor het rechtsleven meebrengt, — en van een verkwikkende vertrouwdheid met Miltons « Paradise Lost »...

Dat de laatste publikatie van Mr. Kinsbergen, zijn reeds genoemde rede over « Taalwetgeving » (R. W. 1965-66, kol. 811) is geweest, toont aan dat hij een specialist in ontplofbare materie is gebleven, althans daar niet voor terugschrikt. Hij weze er om geprezen.

Die rede, Mijnheer de Gouverneur, is het herlezen en overwegen waard. Wij vinden er de betrachtingen in terug, de sociale bekommernis en — het hoge woord moet er maar uit — de idealen, die alle Vlaamse Conferenties, en de hele Vlaamse beweging steeds hebben bewogen: de intellectuele elite van dit volk heeft inderdaad niet het recht, zich van het volk, waartoe zij behoort, waarin en waarvan zij leeft, af te keren of te verwijderen door een andere taal te spreken dan die van de gemeenschap.

Ik kan het niet beter zeggen dan U het deed, Mijnheer de Gouverneur: « de kansen van een cultuurgemeenschap om zich in volle ontplooiing te uiten, zijn immers onbestaande, wanneer diegenen die men de intellectuele elite noemt, hun sociale plicht verwaarlozen door een taalbarrière te scheppen, waardoor ze zich kunstmatig afsluit van de massa. » En als goed jurist zag U de zaken even nuchter als scherp, wanneer U konstateerde: « de desertie van de gegoede stand kan maar gekompenseerd worden door het voorzien van onontbeerlijke verweermiddelen (bedoeld worden: de taalwetten), omdat de kulturele opgang van een volk niet mag gestremd worden ». En nog konkreter, waar U als zwak punt in de taalwetgeving betreffende de administratie van 2 augustus 1963 (zowel als in die van 1932) aanstipte: de onstentenis van een absolute sankie, de nietigheid van rechtshandelingen in strijd met de wet, Waarbij U terecht de wet van 1935 op het taalgebruik in het gerecht tot voorbeeld stelde: « het lijkt mij echter onontbeerlijk en hoogst noodzakelijk voor de taalvrede dat de wetgever zo snel mogelijk de overtredingen van de taalwetgeving in bestuurszaken ook met nietigheden straft. Er is geen reden op dit punt van de wet van 1935 af te wijken! ».

Deze taal spreekt evenzeer tot ons koele verstand als tot ons warme hart, — en ik moge het, nu mijn mandaat als voorzitter van deze oudste der Vlaamse Conferenties stilaan ten einde loopt, hier nog eens beklemtonen: de Vlaamse Conferentie is geen gezelligheidsvereniging, doch wil op haar terrein, dat van de balie en het gehele rechtsleven, ons volk deze volwaardige Nederlandse elite geven, die dat volk nodig heeft, en waar het recht op heeft. Wij willen er tevens toe bijdragen om het gehele cultuurleven in deze stad en in het gehele Vlaamse land even hoogstaand als homogeen Nederlands te maken, — overigens dankbaar de verrijking aanvaardend die andere Europese kulturen, als andere kulturen, ons kunnen geven.

Daar de volmaaktheid als een fata morgana is, die steeds terugwijkt naar mate wij menen er dichterbij te komen, zal onze Conferentie dat ideaal nog vele jaren als richtinggevend voor haar activiteit dienen voorop te stellen. De rust is nog niet voor morgen.

Op 19 december 1966 werd U tot gouverneur der provincie Antwerpen benoemd, Mijnheer de Gouverneur, en op 1 januari 1967 trad U in functie.

Uw benoeming heeft ons, weze het wat weemoedig om het afscheid van een uitstekende konfrater, gelukkig gemaakt. En de Vlaamse Conferentie is fier, dat zij één der eerste zoniet de eerste vereniging is, waar U als spreker hebt willen te gast zijn. Die bereidwilligheid is voor ons het bewijs, dat U, ondanks Uw hoge functie, Uw verleden als advocaat en als oud-voorzitter van een Vlaamse Conferentie wil trouw blijven, — en dat Antwerpen ook Gent niet loslaat. Wij wensen U alle sukses bij Uw carrière:

dat U één der grote bestuurderen van dit land moget worden.

Reeds dankten wij U voor Uw komt, het zal ons nu een eer en een genoegen zijn, naar U te luisteren.

WETGEVING

WETSVOORSTEL

tot wijziging van de artikelen 6 en 19 van de wet van 20 april 1874 op de voorlopige hechtenis.

TOELICHTING

Dames en Heren,

Naar aanleiding van de bespreking van de begroting van het Ministerie van Justitie, wordt de bevoegde Minister geregeld verzocht inlichtingen te verschaffen betreffende eventuele misbruiken inzake de toepassing van de preventieve hechtenis.

Dat deze misbruiken soms overdreven werden (Th. Versée: « Preadvies over de vrijheidsbeneming in het Belgisch Strafproces », Zwolle 1965, nr. 24 en volgende en vooral nr. 33 en volgende, in Franse vertaling verschenen in RDP januari 1967, blz. 343 en volgende) neemt niet weg dat er angstvallig over gewaakt moet worden dat de preventieve hechtenis steeds tot een strict minimum moet worden herleid.

Deze bekommernis kwam nog vrij onlangs tot uiting in het tot stand komen, op parlementair initiatief, van de wet van 6 maart 1963 tot wijziging van de artikelen 130 en 135 van het Wetboek van strafvordering.

Onderhavig voorstel gaat uit van dezelfde bekommernis en strekt er tevens toe, in de mate waarin zulks mogelijk is, een anomalie uit ons systeem van preventieve hechtenis te doen verdwijnen.

Artikel 6 van de wet van 20 april 1874 op de voorlopige hechtenis bepaalt dat « de onderzoeksrechter in de loop van het onderzoek en op eensluidende conclusie van de procureur des Konings, de handlichting van het bevel tot aanhouding kan verlenen... ».

In de praktijk is het zo dat de onderzoeksrechter op een formulier ad hoc een voorstel aan de procureur des Konings doet, die op hetzelfde formulier zijn conclusie laat kennen.

Indien die conclusie eensluidend is, zijn er natuurlijk geen moeilijkheden, maar indien de procureur des Konings het voorstel van de onderzoeksrechter van de hand wijst, blijft de verdachte aangehouden tot de raadkamer over de handhaving van de hechtenis uitspraak zal verlenen, wat normaal slechts plaatsgrijpt op het einde van de maand die op de eerste ondervraging van de verdachte, of op een vroegere handhaving is gevolgd (zie in dit verband Brussel K.I. 5 oktober 1910 in RDP, blz. 971 tot 974). Men stelt derhalve vast dat waar nochtans een magistraat die bijzonder goed geplaatst is om de noodzakelijkheid van de preventieve hechtenis te appreciëren, van oordeel is dat deze overbodig is geworden, deze maatregel toch behouden blijft.

Aan de andere kant kan men zich niet ontdoen van de indruk dat hier de rollen omgekeerd worden, waar aan de rechter slechts een initiatiefrecht, en aan het openbaar ministerie een beslissingsrecht werden toegekend (zie in dit verband Timmermans, « Étude de la Détention Préventive », 1878, noot onderaan bladzijde 183, en Versée, op. cit., nr. 32).

De heer Nijpels in zijn verslag over de wet van 1874

rechtvaardigt de « soevereine » tussenkomst van de procureur des Konings op grond van de belangen van de publieke vordering die even eerbiedwaardig zijn als de belangen van de verdachte (Pasinomie, 1874, blz. 157 en 158, nr. 56 van het verslag, zie ook Versée, op. cit., nr. 30).

Om bovenvermelde reden, meer bepaald omdat in een zaak die ten slotte de publieke vordering ten zeerste aangaat, men toch niet de magistraat uitschakelen kan die met de uitoefening ervan door de wet wordt belast, lijkt het niet mogelijk eenvoudigweg uit artikel 6 de woorden « op eensluidende conclusie van de procureur des Konings » te doen wegvallen.

Gezocht moest dus worden naar een middel om, ingeval van meningsverschil tussen onderzoeksrechter en procureur des Konings, een andere instantie te doen tussenkomen, die zowel voor de belangen van de publieke vordering als voor de belangen van de verdachte oog zou hebben.

Een eerste oplossing van het probleem van de verzoening van beiderzijdse belangen zou er in bestaan de « eensluidende conclusie » van de procureur des Konings af te schaffen, maar dan ook aan deze magistraat een recht tot hoger beroep tegen de beslissing van de onderzoeksrechter toe te kennen, waardoor de kamer van inbeschuldigingstelling geroepen zou worden uiteindelijk te beslissen (zie Versée, op. cit., nr. 32).

Deze oplossing is conform aan vrije procedurale instituties, maar zou in de praktijk verbonden zijn aan allerlei bezwaren die aan de aandacht van de wetgever niet zijn ontgaan (zie verslag van de heer Nijpels, op. en loc. cit.): aldus zou het kunnen voorkomen dat de verdachte langer preventief zou aangehouden worden omdat de kamer van inbeschuldigingstelling slechts terzake uitspraak zou verlenen op een latere datum dan de raadkamer zulks zou gedaan hebben indien er geen beslissing tot invrijheidsstelling gevolgd van hoger beroep ware geweest. Daarom ook streeft onderhavig voorstel ertoe een andere oplossing mogelijk te maken: ingeval van meningsverschil tussen de onderzoeksrechter en de procureur des Konings, zou de verdachte in vrijheid gesteld worden tenzij de raadkamer binnen vijf dagen volgend op het voorstel van de onderzoeksrechter, bij een met redenen omklede beschikking verklaard heeft dat het openbaar belang de handhaving van de hechtenis vereist.

Deze wijziging in artikel 6 van de wet, moest noodzakelijkerwijze de aanpassing meebrengen van artikel 19, met het oog op de vrijwaring van het recht tot hoger beroep van openbaar ministerie en verdachte.

(get.) A. Vranckx.

Wetsvoorstel

Artikel 1.

Aan artikel 6 van de wet van 20 april 1874 op de voorlopige hechtenis worden de volgende bepalingen toegevoegd:

« Is de conclusie van de procureur des Konings strijdig met die van de onderzoeksrechter, dan wordt de verdachte niettemin in vrijheid gesteld, tenzij de raadkamer beslist, met inachtneming van de vormen bepaald in artikel 5 en binnen vijf dagen volgende op het voorstel van de onderzoeksrechter, dat het openbaar belang de handhaving van de hechtenis vereist.

De termijn van één mand, bepaald in het tweede lid van artikel 5, gaat in dat geval in de dag waarop de hiervoren bedoelde beslissing van de raadkamer is genomen. »

Artikel 2.

Artikel 19 van dezelfde wet wordt door de volgende bepalingen vervangen :

« Art. 19. — De verdachte en de procureur des Konings kunnen bij de kamer van inbeschuldigingstelling hoger beroep instellen tegen de beslissingen van de raadkamer, bedoeld in de artikelen 4, 5, 6, en 8, en tegen de beslissing van de correctionele rechtbank, genomen overeenkomstig artikel 7. »

2 mei 1967.

(get.) A. Vranckx, M.A. Pierson.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad : jg. 1967 - nr. 23 :

Kan J.M., Het horen van belanghebbenden bij de tot standkoming van algemene regelingen van de centrale overheid. — Westerouen van Meeteren F.K., De aansprakelijkheid der spoorwegen voor dood en verwonding van reizigers in internationaal verkeer. — Polak J.M., Vereeniging voor Agrarisch Recht. — Van Heynsbergen P.R., Handhaving van de openbare orde. — Janssen de Limpens K.J.Th. Het streepje. — Morren H.J., Worden mondelinge uitspraken van de raden van beroep op de juiste wijze gedaan ? — Kamp J.J., Losse gedachten over beperking van aansprakelijkheid.

Ars Aequi : jg. 1967 - nr. 5 :

Westra A.Y., De controverse met betrekking tot art. 177 BW. — Simons D., Ars longa vita brevis. — Rechtspraak.

Arbitrale rechtspraak : jg. 1967 - nr. 554 :

Scheidgerecht Ver. Ned. Exporteurs Granen, Zaden en Peulvruchten te Rotterdam. — Scheidsgerecht Bond Groninger Graanhandelaren. — Particuliere Arbitrage Bouwmaterialen. — Raad van Arbitrage voor de Bouwbedrijven in Nederland.

Journal des Tribunaux : jg. 1967 - nr. 4577 :

Ernst-Henrion M. et Baeteman G., Chronique des régimes matrimoniaux. (1949-1965) (1ère partie).

nr. 4578 :

Van Ryn J., Faut-il instituer la « société européenne » ?

Res Publica : jg. 1967 - nr. 1 :

Daalder H., Leiding en lijdelijkheid in de Nederlandse politiek. — Claeys-Van Haegedoren M., De Antwerpse socialistische federatie van 1914 tot 1921 ; de evolutie van haar positie in een verhouding tot de B.W.P. — Etienne J.M., Les origines du rexisme. — Sartin P., La femme, le travail et la politique dans les sociétés modernes. — Renaud., Sur la prétendue démocratie athénienne. — Stern-

berg Montaldi A., L'opinion publique dans la communauté atlantique.

Tijdschrift van de Vrederechters : jg. 1967 - nr. 4 :

Rechtspraak.

Revue de Droit Pénal et de Criminologie : jg. 1967 - nr. 8 :

Beristain A., Protection pénale de la famille. — Kellens G., Aspects criminologiques des ventes à tempérament.

Cahiers de Droit Européen : jg. 1966 - nr. 3 :

Melchior M., Les organisations communes de marchés agricoles de la CEE. — Van der Goes Van Naters M., Le tableau politique du Parlement Européen.

Europees Vervoerrecht : jg. 1967 - nr. 3 :

Wijffels R.H., Aspects juridiques du transport par containers. — Legal aspects of carriage in containers. — Hughes-Hallett J., Conférence technique de l'I.C.H.C.A. — The Shipper's point of view. — Poole T.F., L'Assurance des Containers et « Unit-Loads ». The insurance, of Containers and Unit-Loads. — Heirung E., Armateurs et Navires pour charges unitaires. — Schipowner, Unit Loads Ships. — Boehme A.C., Navires à containers. — Owner, Container Ships. — Bergeren D.W., Manutention d'Unités de charge de 25 Kg à 25 t. par les transports routiers. — Road Transport handling Unit Loads from 25 Kg to 25 tons. — Rantzsch E., Le développement du trafic à containers des Chemins de Fer Ouest-Européens. — Development of Container Traffic in the Western European Railways.

Le Mouvement Communal : jg. 1967 - nr. 5 :

Deschepper J., Les Périodiques communaux en Belgique. — Daenes M., Le contreseing du Secrétaire communal. — Rombouts C., La fusion des communes. — Vander Eecken J., Journée nationale « Sécurité vitale pour tous ».

Recueil Dalloz Sirey : (Parijs) jg. 1967 - nr. 20 :

Camerlynck G.H., La réforme sociale de l'entreprise. Un préalable indispensable : la garantie de l'appartenance du travailleur à la communauté dont il devient membre.

nr. 21 :

Buffelan J.P., Prospective de l'informatique dans les sciences juridiques.

nr. 22 :

Chalaron Y., Les actions en justice intentées par le Syndicat de copropriétaires.

La Revue Administrative : (Parijs) jg. 1967 - nr. 116 :

Volle J., Notre critique sur la Réforme des enseignements secondaire et supérieur. — Thuillier G., « Mondes parisiens » par Zed.